

MC
110.053

**A STATISZTIKAI HIVATAL
ELNÖKEI
(1867-1989)**

BUDAPEST, 1990

A címlap - grafika a Statisztikai Hivatal épületét az 1920-as évek végén
ábrázoló fénykép alapján készült.

ANNALS OF THE ENTOMOLOGICAL SOCIETY OF AMERICA

Volume 55
Number 1
February 1964

CONTENTS

1964

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat

A
Statistikai Hivatal
elnökei
(1867–1989)

KSH
Könyvtár
és Dokumentációs
Szolgálat

Budapest, 1990

© KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat

JÁTVÁNY TARTALÉKOK TITKOSZÁRA
szélesebb körű megismerésére és használatára

Főigazgató:

Dr. Csahók István

Összeállította:

Íjgyártó Bálint Istvánné

Dr. Reisz László

Lektorálta:

Dr. Gyulay Ferenc

MC110.053

1990

ISBN 963 7071 66 0

Készült

a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat
házi sokszorosító műhelyében

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Előszó.....	5
A Statisztikai Hivatal elnökei (1867-1989).....	11
KELETI KÁROLY	
Életrajz.....	13
Válogatott bibliográfia.....	18
JEKELFALUSSY JÓZSEF	
Életrajz.....	23
Válogatott bibliográfia.....	27
VARGHA GYULA	
Életrajz.....	31
Válogatott bibliográfia.....	34
HAJDÚ LÁSZLÓ	
Életrajz.....	39
Válogatott bibliográfia.....	40
BUDAY LÁSZLÓ	
Életrajz.....	43
Válogatott bibliográfia.....	47
SZABÓKY ALAJOS	
Életrajz.....	51
Válogatott bibliográfia.....	54
KOVÁCS ALAJOS	
Életrajz.....	57
Válogatott bibliográfia.....	60

KONKOLY THEGE GYULA

Életrajz.....	65
Válogatott bibliográfia.....	68

DOBROVITS SÁNDOR

Életrajz.....	73
Válogatott bibliográfia.....	76

ZENTAY DEZSŐ

Életrajz.....	79
Válogatott bibliográfia.....	81

ELEKES DEZSŐ

Életrajz.....	85
Válogatott bibliográfia.....	88

PÉTER GYÖRGY

Életrajz.....	93
Válogatott bibliográfia.....	97

HUSZÁR ISTVÁN

Életrajz.....	101
Válogatott bibliográfia.....	103

BÁLINT JÓZSEF

Életrajz.....	109
Válogatott bibliográfia.....	110

NYITRAI FERENCNÉ

Életrajz.....	113
Válogatott bibliográfia.....	115

ELŐSZÓ

A Statisztikai Hivatal, s ezzel együtt a magyarországi hivatalos statisztika több mint 120 éves története tapasztalatokban gazdag időszakot jelent. Az önálló magyar hivatalos statisztikai szolgálat kialakításának gondolata és létrehozása szoros összefüggésben volt a magyar történelem egy nehéz, ellentmondásos periódusával.

A jelenlegi intézmény kialakulását megelőzően a Fényes Elek vezette Országos Statisztikai Hivatal létrehozása 1848-ban szorosan kapcsolódott az ország függetlenedési törekvéseihez. A szabadságharc leverését követően az önálló magyar kormányzervek felszámolásával, alig pár hónapos működés után a statisztikai hivatal is megszűnt. Újbóli megszervezésére csak az 1867-es kiegyezés után, a magyar államapparátus kiépítésével összhangban kerülhetett sor. Az intézmény neve fennállása során többször módosult, ezért az egységesség érdekében a Statisztikai Hivatal elnevezést használtuk.

A modern, polgári államszervezet kialakítására irányuló törekvés, mint Európa számos országában, hazánkban is felvetette az ország állapotát a tudományos objektivitás igényével feltáró, államilag ellenőrzött adatfelvételek szervezésének, végrehajtásának szükségességét. A kiegyezést követően az új alkotmányos kormány megalakulásával a statisztikai tevékenység újjáélesztésére Gorove István, a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter tett kezdeményező lépéseket.

Keleti Károly 1867-ben a miniszter felkérésére emlékiratban vázolta fel a magyar hivatalos statisztikai szolgálat felállításának anyagi és szervezeti feltételeit. Az ebben foglaltak

messzemenő figyelembevételével történt 1867 májusában az említett minisztérium keretei között működő statisztikai osztály megszerzése. Ennek vezetője osztálytanácsosként Keleti Károly lett.

Csaknem ezzel egyidejűleg került sor az Országos Statisztikai Tanácsnak mint a hivatalos statisztikai szolgálat egyik fontos szervének a megalakulására.

A magyar statisztikai szolgálat kezdettől fogva szorosan együttműködött a statisztika európai társintézményeivel. Nemzetközi elismerését bizonyítja többek között az 1869-i hágai nemzetközi statisztikai kongresszus felkérése a szőlészet és borászat nemzetközi statisztikájának összeállítására.

Csakhamar nyilvánvalóvá lett, hogy a megnövekvő feladatok ellátása meghaladja az osztály lehetőségeit, s szükségessé vált hivattá történő szervezése. Az "Országos Magyar Királyi Statisztikai Hivatal" elnevezéssel 1871-ben formailag is önállósodott intézmény az állami költségvetésből már az előző évi összeg több mint kétszeresével részesedett.

Három évvel később az országos statisztika ügyének szervezéséről szóló 1874. évi XXV. tc. szabályozta a Hivatal működésének jogi, szervezeti feltételeit, noha az ebben foglaltak csak részben valósultak meg.

A statisztikai szolgálattal szemben támasztott egyre növekvő igények szükségessé tették az adatszolgáltatás egységességének és kötelező jellegének szabályozását. A Hivatal működésének kereteit később az 1897. évi XXXV. tc. rendelkezései biztosították. Ez az európai szintű, példaértékű rendelkezés amely mind a jogi, mind pedig a magánszemélyek adatszolgáltatási kötelezettségét szabályozta, a Hivatal működésének mintegy három évtizeden keresztül alapjául szolgált. Ugyanakkor rendelkeztek többek között

az intézmény ügyviteli szabályzatáról, a statisztikai szakvizsgák rendjéről is.

A statisztikai tevékenység sajátosságaival és tudományos jellegével összefüggésben a Hivatal könyvtárának jelentőségét emelte ki az az 1898-as rendelkezés, mely a nyomdatermékek köteleespéldányainak beszolgáltatásáról intézkedett.

Az adatgyűjtések már kezdetben is igen sokoldalúak voltak: mind a különféle szakjellegű összeállítások, mind pedig az egész országra kiterjedő népszámlálások anyagai a mai napig is alapvető fontosságúak.

Az első világháború és annak következményei az intézményre is komoly terhet róttak. A részben katonai célú rendkívüli összeírások, majd pedig a béketárgyalások anyagának előkészítése felelősségteljes munkát jelentett.

A huszas évek fő feladatát a statisztikai munka normális kereteinek kialakítása képezte. Számottevő kérdés volt az ország helyzetének felmérése, amit a háborús károk regisztrálásán kívül megnehezítettek az ország területveszteségéből következő problémák is.

A Hivatal munkáját a hivatalos statisztikai szolgálatról intézkedő 1929. évi XIX. tc. szabályozta újra. Ez közvetlenül a miniszterelnök felügyelete alá rendelte a Hivatalt és az országos statisztikai szolgálat központi, felügyeleti joggal rendelkező szervévé tette. Az 1929. évi XI. tc. pedig az intézmény könyvtárát „az ország második múzeális könyvtárává nyilvánította”. Az említett törvény, valamint a vallási és közoktatásügyi miniszter 9.300/1935. II. sz. rendelete értelmében a Hivatal könyvtárát ugyanazok a kötelezpéldányok illették meg, mint a Magyar Nemzeti Múzeum Széchényi Könyvtárát.

A második világháború nagy hatással volt az intézmény életére. A háborús cselekmények, bombázások, valamint Budapest ostroma következtében a Statisztikai Hivatal is jelentős károkat szenvedett, eszközeinek hozzávetőleg 40 százaléka elpusztult.

A károk helyreállításával párhuzamosan megnövekedett az igény a Hivatal által szolgáltatott információk iránt. A 14020/1946.M.E.sz.miniszteri rendelet az adatszolgáltatók fegyelmi felelősségét kiemelve ismételten hangsúlyozta az intézmény vezető szerepét a statisztikai munkában.

A következő fordulópont a Hivatal életében az 1949-es esztendő volt. Ebben az évben a Hivatalt átszervezték, tevékenységét, szervezetét átalakították.

Néhány év múlva az országgyűlés is foglalkozott az állami statisztikával, amit az 1952. évi VI. törvényben szabályozott. Ennek a törvénynek egyik fontos vonása, hogy az adatok gyűjtésén túl elemzésüket is a Hivatal feladatai közé sorolta.

Az adatszolgáltatás pontossága és gyorsasága érdekében vidéki kirendeltségek (felügyelőségek, igazgatóságok) felállítására is sor került.

A Statisztikai Hivatal tevékenységének újabb jogi szabályozására az 1973. évi V. törvény keretében került sor, mely a statisztikai munka máig érvényes keretétül szolgál.

Kiadványunk célja, hogy a Statisztikai Hivatal elnökei szakmai tevékenységének felvillantásával vázlatos áttekintést adjunk a magyar statisztikai szolgálat több mint 120 éves fejlődésének egyes fontosabb állomásairól, amelyek jelentősen és nem egy esetben hosszabb időre meghatározták az intézmény jellegét.

Az egyes elnökök rövid szakmai életrajzának és válogatott

bibliográfiájának ismertetése működésük időrendjében történt. A tájékozódást a kötet elején található összefoglaló segíti, amely 1989-ig felsorolja a Hivatal vezetőit, valamint hivatalviselésük idejét.

Néhány elnök esetében (Keleti Károly, Buday László és Jekelfalussy József) rendelkezésünkre állt műveiknek a KSH Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat kiadásában megjelent bibliográfiája is. Ezek anyagát a jelenlegi összeállításban is felhasználtuk.

A jelen kiadványban közölt válogatott bibliográfiák szerkesztésekor arra törekedtünk, hogy abban azokat a statisztika fejlődése szempontjából legnagyobb jelentőségűnek ítélt publikációkat soroljuk fel, amelyek elsősorban alkalmasak az egyes személyek tudományos munkásságának, valamint ezzel összefüggésben az általuk vezetett intézmény tevékenységének a reprezentálására. A bibliográfiában közölt művek zöme könyvtárunkban megtalálható.

Összeállításunk több okból is egyenetlen. A kutatást behatárolták egyrészt a rendelkezésre álló források (illetve némely esetekben azok hiánya), másrészt az egyes elnökök hivatalviselésének hosszabb-rövidebb ideje és hivatali tevékenységük jelentős különbözősége. Az 1945 utáni elnökök (és különösen az élő személyek) bemutatásánál lényegében az életrajzi adatok felsorolására szorítkoztunk és eltekintettünk a jelenleg hivatalban levő elnök bemutatásától.

Adataink forrásául a Statisztikai Szemle történeti dolgozatai, a Magyar életrajzi lexikon, valamint a különféle adattárak életrajzi anyaga, továbbá a Statisztikai Hivatal Levéltárának iratai szolgáltak.

Budapest, 1990. február

The first of these is the fact that the...
 second is the fact that the...
 third is the fact that the...
 fourth is the fact that the...
 fifth is the fact that the...
 sixth is the fact that the...
 seventh is the fact that the...
 eighth is the fact that the...
 ninth is the fact that the...
 tenth is the fact that the...
 eleventh is the fact that the...
 twelfth is the fact that the...
 thirteenth is the fact that the...
 fourteenth is the fact that the...
 fifteenth is the fact that the...
 sixteenth is the fact that the...
 seventeenth is the fact that the...
 eighteenth is the fact that the...
 nineteenth is the fact that the...
 twentieth is the fact that the...

A STATISZTIKAI HIVATAL ELNÖKEI

	Hivatalviselésük ideje
Keleti Károly	1867-1892
Jekelfalussy József	1892-1901
Vargha Gyula	1901-1914
Hajdú László	1914
Buday László	1914-1920
Szabóky Alajos	1920-1924
Kovács Alajos	1924-1936
Konkoly-Thege Gyula	1936-1939
Dobrovits Sándor	1939-1945
Zentay Dezső	1945
Elekes Dezső	1946-1948
Péter György	1948-1969
Huszár István	1969-1973
Bálint József	1973-1979
Nyitrai Ferencné	1979-1989

GENERAL INSTRUCTIONS TO CONTRIBUTORS

The Journal is published quarterly in January, April, July, and October. The volume number and issue number are printed on the cover of each issue. The year of publication is printed on the cover of each issue.

MANUSCRIPTS

Style

Manuscripts should be typed double-spaced on one side of the paper.

Use the metric system for all measurements.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Manuscripts should be typed double-spaced on one side of the paper.

Use the metric system for all measurements.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

Use the SI system for all units.

KELETI KÁROLY

Keleti Károly neve egybeforrott a hazai hivatalos statisztika történetével, amelynek megteremtőjeként tartják számon. Széles látókörű, európai színvonalú gondolkodó volt, egyaránt kiváló elméleti közgazdászként és statisztikusként, ugyanakkor rendkívüli gyakorlati érzékkel bíró, szervező tehetségű hivatalnok és iparpolitikus.

1833. július 18-án született Pozsonyban. Édesapja, Klette Károly festőművész Drezdából került Magyarországra, József nádor udvarába, ahol festő és rajztanár volt. Fiát a budai piaristák hazafias szellemű gimnáziumába járatta, s miután az ott kitűnt jó tanulmányi eredményeivel, a nádor hasonló korú fiának, a későbbi József főhercegnek tanuló társa lett. 1848 tavaszán az alig 16 éves ifjú honvédtüzérnek állt, s végigharcolta a magyar szabadságharcot. A bukás után csak fiatal kora mentette meg a besoroztatástól, s József nádor örökösének alcsúti uradalmába szegődött el gazdasági gyakornoknak.

Később Budán, majd Szolnokon dolgozott pénzügyi tisztviselőként. Közben a pozsonyi jogakadémián végezte tanulmányait. 1861-ben az országos adómegettagadás melletti tüntetésként lemondott állásáról, s visszatért Pestre, ahol különféle lapoknál kezdett dolgozni. Ekkor került kapcsolatba a szellemére nagy hatást gyakorló Eötvös József báróval. Eötvös megismervén Keleti törekvéseit, szorgalmát, komoly ambícióit, egyre jobban bevonta munkáiba az Iparegyesület keretében, végül rábízta a Politikai Hetilap szerkesztését.

A rövid szerkesztői tevékenység után a Magyar Földhitelinté-

zet tisztviselője lett. Néhány év alatt itt a tanácsjegyzőségig emelkedett, és a továbbra is folytatott publicisztikai munkásságával és közgazdasági írásaival tekintélyes nevet szerzett magának. 1864-től tevékeny munkát végzett a Magyar Tudományos Akadémia Statisztikai Bizottságában.

1867-ben a kiegyezés után Gorove István földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter meghívta a statisztikai osztály élére, amelyet kezdetben mint osztálytanácsos, később mint miniszteri tanácsos vezetett. A minisztérium kebelén belül működő statisztikai hivatal tervét még kinevezése előtt írt emlékirata alapján készítették el, így Keleti elgondolásai szabták meg a Hivatal sorsának alakulását az első perctől fogva.

A kis létszámmal (6 állandó tisztviselő!), sok kültaggal létrehozott Hivatal mellé felállították a Statisztikai Tanácsot is. Keleti hozzákezdett a statisztikai tanfolyamok szervezéséhez, melyek közül az első 1868 tavaszán, a második 1869 őszén zajlott le. Az előadásokat Keleti, Beöthy Leó, Hieronimy Károly, Hunfalvy János, Kaucz Gyula, Konek Sándor, Matlekovics Sándor és mások tartották.

A statisztikai osztály szervezete a más téren is elfoglalt kültagokkal alkalmatlannak bizonyult a rendszeres hivatalos adatszolgáltatáshoz, így hosszú harc után Keleti 1871. április 18-án megkapta a legfelső beleegyezést az önálló statisztikai hivatal létrejöttéhez. Bár a Hivatal az egész korszakban a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium felügyelete alatt működött, jelentősége, mozgásterének nagysága mégis megnövekedett. Első igazgatója tudományos működésében függetlennek, véleménynyilvánításában szabadnak óhajtotta, s ezt a törekvést

szerencsésen tudta összehangolni az államhivatalnoki kötelesség-
érzettel.

A Hivatal megalakulásakor Keleti gondoskodni kívánt a szükség-
es szakirodalomról, s részben a hivatali keretből, de főleg
külföldi intézetekkel kialakított cserekapcsolatok útján rövid
idő alatt tekintélyes, tudományos szempontból is jelentős szak-
könyvtárat hozott létre.

A Hivatal kezdeti éveinek legfontosabb eseménye az 1869-es
népszámlálás végrehajtása volt. Ekkor szembesült Keleti azzal a
problémával, hogy a statisztika iránt bizalmatlan lakosság és
helyi közigazgatás mennyire megnehezíti az adatgyűjtést, így min-
den energiáját arra fordította, hogy a hivatalos statisztikai
adatgyűjtések védelmére törvényt alkossanak. Kezdeményezése nyomán
az 1874. évi XXV. tc. lett a hazai statisztika szilárd, tör-
vényes alapja.

A Hivatal fejlődésében jelentős esemény a magyar áruforgal-
mi statisztika megteremtése. A külkereskedelmi statisztika régóta
foglalkoztatta Keletit, aki a Hivatal élén mindent elkövetett,
hogy a közös vámterület adta nehézségek ellenére a magyar külfor-
galom alakulása minél inkább megbecsülhető legyen. Irányításával
1880-ban végrehajtották az első, egyéni számlálólappra alapozott
népszámlálást, amely hatalmas munkát jelentett a Hivatal személy-
zetének, de összehasonlíthatatlanul több feldolgozási, kombinatív
lehetőséget nyújtott, mint a korábbi.

A magyar hivatalos statisztika európai színvonalának elismerés-
ését jelzi a Hivatal képviselőinek, Keletinek és Hunfalvynak
részvétele a nemzetközi statisztikai kongresszusokon, 1869-ben

Hágában, 1872-ben Szentpéterváron és 1876-ban házigazdaként Budapesten. A kongresszusok után a nemzetközi kapcsolattartás az ún. Állandó Bizottság (Commission permanente) feladata volt, melynek elnökévé Keleti Károlyt választották. A kongresszusok felbomlása után tevékenyen részt vett Hunfalvy Jánossal és Kőrösy Józseffel együtt a ma is működő Nemzetközi Statisztikai Intézet megalapításában.

Keleti Károly statisztikai és nemzetgazdaságtani irodalmi munkássága még a sajtónál töltött éveiben kezdődik. Ennek elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia már 1868-ban levelező, 1875-ben rendes, 1890-ben pedig igazgató tagjává választotta. Akadémiai székét mint levelezőtag "A statisztika hivatalos és tudományos művelése", rendes tagként "Visszapillantás közgazdaságunk egy negyed századára" c. értekezésével foglalta el.

Tudományos elismertségéről szólva meg kell említeni, hogy 1874-ben a Budapesti Tudományegyetem egyetemi magántanárrá kényszerítette, 1880-ban pedig ugyanezen Tudományegyetem a tiszteletbeli doktor címet adományozta Keleti Károlynak.

Első maradandó alkotása a "Hazánk és népe" c. nagyszabású munka volt, mely gazdasági és közművelődési állapotainkat az akkori legmodernebb szempontok szerint, részletekre bontva tárgyalta, felhasználva a népmozgalmi adatokat és a népszámlálás eredményeit is. A művet a Magyar Tudományos Akadémia nagydíjával tüntette ki.

Irodalmi munkássága legjelentősebb termékének tartotta az 1878. évi párizsi világkiállítás alkalmából írt "Magyarország közgazdasági és művelődési állapotai" c. művét, melyben a kiállítás kapcsán a hazai állapotokról írt mélyenszántó közgazdasági

elemző tanulmányt, beleszöve az iparral, mezőgazdasággal, külke-
reskedelemmel kapcsolatos gazdasági programját.

Jelentős művei között kell megemlítenünk a statisztikában
teljesen új utakon induló "Magyarország élelmezési statisztikája"
c. munkáját, a "Gyakorlati statisztika kézikönyvét", Fiumével
kapcsolatos kereskedelempolitikai írásait, továbbá a budapesti
országos kiállításról írott jelentés szerkesztését és bevezető
tanulmányát.

Társadalmi tevékenységének súlypontja a hazai iparfejlesztés-
ésre irányult. Részt vett az Országos Iparegyesület újjáéleszté-
sében és annak élete végéig tevékeny tagja volt.

1892-ben sikertelenül indult a képviselőválasztásokon. A ku-
darc megromlott egészségét végleg aláásta. 1892. május 30-án
hunyt el. A Magyar Tudományos Akadémián, melynek utolsó éveiben
szinte minden energiáját szentelte, hivatali utóda, Jekelfalussy
József búcsúztatta.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

A politikai gazdaság kézikönyve. Baudrillart Henrik nyomán kidolgozta - -. Pest 1863, Emich ny. VI, 419 p.

Magyarország külforgalmáról. = Statistikai és Nemzetgazdasági Közlemények 1867. 4. 166-185. p.

A telekadó és a kataszter közigazdasági és statisztikai szempontból. Pest 1868, Emich ny. VII, 221 p., 1 térk.

A statistika hivatalos és tudományos művelése. Pest 1868, Athenaeum ny. 41 p.

/Értekezések a társadalmi tudományok köréből 1. 6./

Emlékirat egyuttal javaslat Magyarország hivatalos statisztikájának szervezése tárgyában. = Hivatalos Statisztikai Közlemények 1869. 5. 112-126. p.

A hivatalos statistika Magyarországból /jelentésképpen benyújtott ... a VII. Nemzetközi Statisztikai Congressusnak./ = Statistikai és Nemzetgazdasági Közlemények 1869. 6. 161-236. p.

A Szent István korona országainak népessége a területek, lakviszonyok és házi állatok kimutatásával. Összeáll. - -. Pest 1871, Athenaeum ny. 39 p.

Magyarország nemzetiségei statisztikai szempontból. =
Statisztikai és Nemzetgazdasági Közlemények 1871. 8. 3-
34. p.

Hazánk és népe a közigazdaság és társadalmi statisti-
ka szempontjából. Pest 1871, Athenaeum ny. VI, 2,
472., 12 térk.

Az ipar. In: Honismertető. Bp. 1873, Athenaeum ny.
254-313. p.

A gyakorlati statistika kézikönyve. Bp. 1875. Athe-
naeum ny. 219 p.

Magyarország szőlőszeti statisztikája. 1860-1873.
Szerk. - -. Bp. 1875, Athenaeum ny. 2, IV, 402 p., 2
térk.

/Nemzetközi statistika. Szőlőszet. 1. r./

Visszapillantás közigazdaságunk egy negyed századára.
Bp. 1875, Athenaeum ny. 29 p.

/Értekezések a társadalmi tudományok köréből. 4. 1./

Magyarország népesedési mozgalmá 1876-ban, (össze-
hasonlítva a megelőző évtizeddel.) Szerk. - -. Bp.
1878, Athenaeum ny. 68 p.

/Hivatalos statisztikai közlemények 1878./

Magyarország népességének szaporodása és fogyása országrészek és nemzetiségek szerint. Bp. 1879, Athenaeum ny. 30 p.

/Értekezések a társadalmi tudományok köréből 5. 5./

Magyarország közgazdasági és művelődési állapotai. Kiállítási tanulmányképen. Bp. 1879, Pesti ny. XXXVII, 299 p.

A nemzetiségi viszonyok Magyarországon az 1880. évi népszámlálás alapján. Bp. 1882, Athenaeum ny. 52 p.

/Értekezések a társadalmi tudományok köréből 7. 2./

Az áruforgalmi statisztika. = Nemzetgazdasági Szemle 1882. 6. 50-67. p.

Emlékirat az 1883-ban megindítandó iparstatisztikai adatgyűjtés ügyében. Bp. 1883, Pesti ny. 34 p.

/Klly. a Közgazdasági Értesítőből./

Tengerészetünk és Fiume jövője. Bp. 1883, MTA. 24 p.

/Értekezések a nemzetgazdaságtan és a statisztika köréből 2. 2./

Hivatalos jelentés a budapesti 1885-ki Országos Általános Kiállításról. Szerk. - -. Bp. 1886, Athenaeum ny. 1-4. köt.

Magyarország népességének élelmezési statistikája
physiológiai alapon. Szerk. - -. Bp. 1887, Athenaeum
VIII, 165, 363 p., 3 t., 14 térk.

/Hivatalos statisztikai közlemények 1887./

Az 1890-iki népszámlálás előleges eredményei. = Nem-
zetgazdasági Szemle 1891. 15. 113-125. p.

Hazánk népe 1890-ben. = Nemzetgazdasági Szemle
1891. 15. 1054-1069. p.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

JEKELFALUSSY JÓZSEF

Jekelfalussy Józsefet számottevő szervező és adminisztratív tehetsége emelte Keleti Károly után az igazgatói székbe. Nevéhez fűződik a hivatalos magyar statisztika bizonyos mértékű megreformálása és pozícióinak megszilárdítása.

1849. október 6-án született Rimaszombatban régi felvidéki nemesi családból. Tanulmányait a lőcsei német nyelvű gimnáziumban, később Eperjesen majd Nagyszombatban folytatta, ahol érettségit tett.

Ezután a budapesti egyetem jogi karán folytatta tanulmányait. Fenntartásáról magának kellett gondoskodnia: nevelősködött, majd 1869-ben belépett a Földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium statisztikai osztályába díjnokként és elvégezte az ekkor indított statisztikai szaktanfolyamot. A statisztikai osztály hivatallá történt átalakulásakor gyakornokká nevezték ki a Hivatalhoz. Az 1871-es helységnévtár szerkesztésében már részt vett. Közben befejezte jogi tanulmányait, sőt 1879-ben ügyvédi diplomát is szerzett.

1883-ban a Hivatalban titkári címet kapott. Ettől kezdve az elnöki osztályt vezette, így Keleti Károly közvetlen közelében dolgozott, aki felismerve tehetségét egyre komolyabb feladatokkal bízta meg.

Az 1880-as népszámlálás 14 millió számlálólapjának feldolgozásában, a közlési táblák szerkesztésében nagy része volt Jekelfalussynak is. Ezenkívül az iparstatisztika és a malomipar statisztikájának kidolgozásában is vezető szerepet játszott. Tevékenysége elismeréseképpen 1888-ban aligazgatónak nevezték ki.

Irodalmi munkássága az 1880-as népszámlálással kapcsolatos publikációkkal kezdődött. Első nagyobb dolgozata, a "Magyarország műveltségi állapota" c. tanulmány Keleti ajánlására a Budapesti Szemlében, 1882-ben jelent meg. Később több hivatalos kiadvány tudományos bevezetését készítette el. Nagy elismerést aratott a "Községi pénzügy főbb eredményei..." c. munkájával. Ezt követte a Láng Lajossal és Keleti Károllyal közösen szerkesztett, összefoglaló igényű "Magyarország statisztikája" c. mű, melynek az álló népességről szóló fejezeteit Jekelfalussy írta.

Komoly sikere volt az MTA Nemzetgazdasági Bizottságának megbízásából Vargha Gyulával közösen szerkesztett "Közgazdasági és Statisztikai Évkönyv" c. sorozatnak (1887-1894), melynek közismertsége, elterjedtsége nagyban hozzájárult a statisztika népszerűségének növeléséhez.

A Magyar Tudományos Akadémia munkásságának elismeréseként 1888-ban levelező, majd 1892-ben rendes tagjai közé választja. A Nemzetgazdasági Szemle szerkesztőjeként az elméleti közgazdasági folyóiratban nagyobb szerepet juttatott az aktuális eseményeknek, majd később a közigazgatás kérdéseinek is.

Az 1890-es népszámlálás adatainak feldolgozása Keleti betegsége, később halála miatt szinte teljesen Jekelfalussy vállára nehezedett.

1892. július 14-én kinevezték a Hivatal igazgatójának. Vezetésével a hivatali munka és kiadványok megújultak. A "Hivatalos Statisztikai Közlemények"-et felváltja a "Magyar Statisztikai Közlemények" c. új, témáiban gazdagabb, rendszeresebben megjelenő sorozat, első köteteiben a népszámlálás eredményeivel. A füzetes, terjedős, rendszertelenül megjelenő évkönyv helyét az egy kötet-

ből álló, jól szerkesztett, tömör "Statisztikai Évkönyv" foglalta el.

Adatgyűjtés terén a Keleti megkezdte utat folytatva Jekelfalussy arra törekedett, hogy a közbeeső hatóságokat kihagyva, maga az alapanyag kerüljön a Hivatalba feldolgozásra. Az adatgyűjtés színvonalának ellenőrzését az áruforgalmi statisztika kapcsán még alelnöksége idején létrehozott statisztikai kirendeltségek segítették.

Modernizáló törekvéseire az 1897. évi XXXV. tc. tette fel a koronát, hosszú időre szabályozva a hivatalos statisztikát. E törvény rendelte el az ország közállapotainak adatait közlő, évente megjelenő kiadvány, az ún. kormányjelentés szerkesztését, melyet a Statisztikai Hivatal igazgatójának elnöklete alatt a minisztériumok képviselőiből alakított vegyes bizottság állított össze. A törvény az adatszolgáltatás kötelezettségét a magánszemélyekre is kiterjesztette, ugyanakkor gondoskodott „az egyéni természetű statisztikai adatok” védelméről (adatvédelem) is. (15., 17. §.) Elrendelte, hogy a Hivatal tisztviselői statisztikai szakképzettséget szerezzenek.

Ebben az időszakban születik meg egy másik nagy jelentőségű rendelkezés, a község-, és egyéb helynevekről szóló 1898. évi IV. tc., amely törvényes alapot teremt a Vízaknai Antal és Jekelfalussy József elképzelései alapján létrehozott Országos Községi Törzskönyvbizottság (OKTB) működéséhez. A bizottság elnöke hivatalból a m. kir. Központi Statisztikai Hivatal igazgatója, feladata a helynevek hivatalos formájának megállapítása és nyilvántartása volt. Jekelfalussy, aki hosszú éveken át a helységnévtárak szerkesztője volt, az OKTB és annak végrehajtó bizottsága élén élete végéig részt vett a munkálatokban.

Tagja volt a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek és számos más hazai és külföldi tudományos társaságnak.

Jekelfalussy elnöksége alatt épült fel a Hivatal végleges (jelenlegi központi) épülete is.

Életének utolsó éveiben visszatérő betegséggel küzdött. Egyre többet tartózkodott felesége birtokán. 1901. február 12-én hunyt el, Lontón.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Magyarország műveltségi állapotai az 1886-ki népszámlálás szerint. = Budapesti Szemle 32. 1882. 72. 366-377. p.

A Szent István korona országainak népessége a területek, lakviszonyok és házi állatok kimutatásával. Szerk. - -. Bp. 1882, Athenaeum ny. 32 p.

A magyar korona országainak helységnévtára. Szerk. Kollerffy Mihály, Bp. 1882, Athenaeum ny. 1292 hasáb p.

Népünk hivatása és foglalkozása az 1880-ban végrehajtott számlálás szerint. Bp. 1882, Franklin ny. 26 p.

/Értekezések a nemzetgazdaságtan és a statisztika köréből 1. 3./

Hazánk bűnügyi statisztikája 1873-1880. Különös tekintettel a büntett miatt elítéltek személyi és társadalmi viszonyaira. Bp. 1883, Franklin ny. 1, 37 p.

/Értekezések a nemzetgazdaságtan és a statisztika köréből 1. 5./

A községi pénzügy főbb eredményei hazánkban az 1881. évi jóváhagyott költségvetések alapján. Bp. 1883, Franklin ny. 29 p.

/Értekezések a nemzetgazdaságtan és a statisztika köréből 1. 10./

A községek háztartása és pótdójkuk az 1881. évi jóváhagyott költségvetések alapján. Szerk. - -. Bp. 1883, Athenaeum ny. XXI, 529 p.

/Hivatalos statisztikai közlemények 1883./

Az álló népesség. In: Magyarország statisztikája. 1. köt. Magyarország népességi statisztikája. Keleti Károly és - - közreműködésével szerk. Láng Lajos. Bp. 1884, Athenaeum ny. 33-309. p.

Tanulmányok népünk életviszonyairól. A nemzetiség = Budapesti Szemle 39. 1884. 93. 343-376. p.

Magyarország háziipara az 1884. év elején. Összeáll. - -. Bp. 1885, Athenaeum ny. 67 p.

/Hivatalos statisztikai közlemények 1885./

Magyarország malomipara az 1885. év elején. Összeáll. - -. Bp. 1885, Athenaeum ny. 205 p.

/Hivatalos statisztikai közlemények 1885./

Magyarország iparosainak és kereskedőinek cím és lakjegyzéke. Szerk. - -. Bp. 1885, Eggenberger ny. VIII, 1597 p.

Magyarország iparstatisztikája 1885-ben. Összeáll. - -. Bp. 1886, Athenaeum ny. 193 p.

/Hivatalos statisztikai közlemények 1886./

Közgazdasági és statisztikai évkönyv 1887-1895. Újabb 1-9. évf. Szerk. - - , Vargha Gyula. Bp. 1887-1896, Athenaeum ny. - Pesti ny. - Révai ny.

A magyar korona országainak helységnévtára. Szerk. - -. Bp. 1888, Athenaeum ny. 913 p.

A fonó- és szövőipar szerepe áruforgalmunkban és teendőink = Nemzetgazdasági Szemle 1889. 13. 271-291. p.

A vasutak szerepe állami háztartásunkban. = Nemzetgazdasági Szemle 1891. 15. 126-149. p.

Magyarország nemzetiségi viszonyai 1890-ben. = Nemzetgazdasági Szemle 1892. 16. 73-97. p.

A Szent István korona országainak népessége a területek, lakviszonyok és házi állatok kimutatásával. Szerk. - -. Bp. 1892, Athenaeum ny. 47 p.

A magyar korona országainak helységnévtára. Szerk.
- -. Bp. 1892, Pesti ny. VI, 1899 p.

Értelmiségünk és a magyarság. = Közgazdasági és Köz-
igazgatási Szemle 1894. 18. 501-526. p.

Magyarország helységnévtára különös tekintettel az
állami anyakönyvi kerületek beosztására. Szerk. - - .
Bp. 1895, Pesti ny. 675 p.

Az ezredéves magyar állam és népe. Szerk. - -. Bp.
1896, Kosmos ny. 625 p.

Az egyházpolitikai törvények hatása. 1-2. r. = Köz-
gazdasági Szemle 1898. 22. 799-816., 882-890. p.

A magyar korona országainak helységnévtára. Szerk.
- -. Bp. 1898, Pesti ny. VIII, 1038 p.

A magyar korona országainak helységnévtára. Szerk.
- -. Bp. 1910, Pesti ny. IV, 1086 p.

VARGHA GYULA

Pest megyében, Káván született 1853. november 4-én. Apja, Vargha János Káván és Bényén volt birtokos, egyébként a kávai Puky-család ügyvédi tanácsadója.

Vargha Gyula középiskolai tanulmányait a budapesti református gimnáziumban végezte, majd a Tudományegyetem jogi karára iratkozott be. Még elsőéves joghallgató korában, 1872-ben lépett a Statisztikai Hivatal szolgálatába, díjnokként. 1877-ben megszerezte a jog- és államtudományi doktorátust.

Bár a hivatali ranglétrán tehetsége és szorgalma elismerésé-
ként gyorsan haladt előre, nevét ismertté a nagyközönség előtt
versei tették. A tanulókora óta verselő ifjút a Kisfaludy Társa-
ság 1883-ban tagjai közé választotta, 1900-ban pedig a Társaság
főtítkára lett. Költői pályáján hosszabb szünetet jelen-
tett az az időszak, amikor a Hivatalt vezette. Miután megvált az
intézménytől, termékeny költői korszak következett, elismert ha-
zai lírikus lett, és ekkor kapta a legnagyobb kitüntetést je-
lentő akadémiai nagydíjat is munkássága elismeréséül.

Hivatali pályáján nagy tudásával és töretlen munkabírással
rövidesen az elsők közé küzdötte fel magát. 1892-ben miniszteri
osztálytanácsossá, a Hivatal aligazgatójává nevezték ki. Hivata-
li kiadványok szerkesztése, a bevezető tanulmányok elkészítése
voltak első szakirodalmi munkái: 1878-ban a "Magyarország egyle-
tei és társulatai 1878-ban" c. kiadvány, majd a "Magyarország
pénzintézetei" (1885); az 1890-es népszámlálás feldolgozása kap-
csán végzett munkájáért elismerő oklevelet kapott.

"A magyar korona országainak mezőgazdasági statisztikája" c. mű négy hatalmas kötete az ő közreműködésével jelent meg. Az adatgyűjtemény tárgyilagossága mellett képet ad Vargha gazdaságpolitikai elképzeléseiről, a kisbirtok szerepének kívánatos növekedésével kapcsolatos nézeteiről.

A következő, magas színvonalú munkája a "Magyar korona országainak hitelintézetei" c. kiadvány, valamint az MTA Marczibányi-díjával jutalmazott "A magyar hitelügy és hitelintézetek története" c. kötet. Jekelfalussyval közösen szerkesztette a "Közgazdasági és Statisztikai Évkönyv" c. sorozatot, számos tanulmánya jelent meg a Nemzetgazdasági Szemlében.

A Hivatal előző vezetőivel szemben nem annyira népesség-, mint inkább gazdaságstatisztikával foglalkozott. Statisztikai-közgazdasági tudományos működésének elismeréséül a Magyar Tudományos Akadémia 1892-ben levelező tagjává, 1907-ben pedig rendes taggá választotta.

Jekelfalussy József halála után, 1901. április 14-én a hivatal igazgatójának nevezték ki. 1914-ig állt annak élén, majd kereskedelmi államtitkár lett, és Kassa város képviselőjének választották.

Tagja volt a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek és számos külföldi statisztikai társaságnak. Hivatalból részt vett az Országos Községi Törzskönyvbizottságnak, a Kormányjelentést Szerkesztő Vegyesbizottságnak és az Áruforgalmi Értékmegállapító Bizottság munkájában. Megalapítása évétől tagja volt a Magyar Statisztikai Társaságnak. Utolsó statisztikatudományi szereplése a Társaság 1924. május 15-én tartott ünnepi ülésén "A magyarság szerepe Magyarország gazdasági és kulturális fejlődésében" címmel

tartott székfoglaló előadása volt.

Tisza István távozásakor nyugdíjba vonult. Az első világháború, majd az azt követő tragikus események mélyen megrázták: élete utolsó éveit teljes visszavonultságban, csupán költői munkáinak szentelve töltötte.

Hosszabb betegség után, 1929. május 2-án hunyt el. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagját és másodelnökét a korabeli irodalomtudomány legnevesebb tudósa, Horváth János búcsúztatta, egyaránt méltatva őt kiváló tudósként és költőként.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Magyarország egyletei és társulatai 1878-ban. Szerk.
- -. Bp. 1880, Athenaeum ny. XLII, 571 p.
/Hivatalos statisztikai közlemények 1880./

Magyarország pénzüzetetei. Visszapillantás hitel-
viszonyaink fejlődésére és a hazai pénzüzetetek négy
évtized alatti működésére. Szerk. - -. Bp. 1885, Pesti
ny. VIII, 218 p., 8 t., 5 térk.

Bányászat és kohászat. In: Magyarország statisztiká-
ja. 2. köt. Magyarország gazdasági statisztikája. Ke-
leti Károly és Jekelfalussy József közreműködésével
szerk. Láng Lajos. Bp. 1887, Athenaeum ny. 160-235. p.

Közlekedés és forgalom. In: Magyarország statisztika-
ja. 2. köt. Magyarország gazdasági statisztikája. Ke-
leti Károly és Jekelfalussy József közreműködésével
szerk. Láng Lajos. Bp. 1887, Athenaeum ny. 435-680. p.

Közgazdasági és statisztikai évkönyv 1887-1895.
Újabb 1-9. évf. Szerk. Jekelfalussy József és - -. Bp.
1887-1896, Athenaeum ny.- Pesti ny.- Révai ny.

Poroszország mezőgazdasági igazgatása. = Nemzetgaz-
dasági Szemle 1889. 13. 459-479. p.

Biztosítási statisztikánk kérdéséhez. = Nemzetgazdasági Szemle 1889. 13. 671-687. p.

A magyarországi takarékbetétek. = Nemzetgazdasági Szemle 1890. 14. 752-761. p.

Magyarország tűzkár-statisztikája. = Nemzetgazdasági Szemle 1891. 15. 886-906. p.

Statisztikai adatok népünk vándormozgalmához. = Nemzetgazdasági Szemle 1892. 16. évf. 234-245. p.

A hitfelekezeti viszonyok hazánkban. = Nemzetgazdasági Szemle 1892. 16. 571-593. p.

A magyar nyelv hódítása az utóbbi tíz év alatt. = Közgazdasági és Közigazgatási Szemle 1893/1. 17. 254-278. p.

Egy röpirat a nemzeti politikáról. = Közgazdasági és Közigazgatási Szemle 1893/2. 17. 445-459. p.

Hajdú László - - - : Magyarország szőlészete 1893-ban. = Közgazdasági és Közigazgatási Szemle 1894. 18. 728-737. p.

A magyar hitelügy és hitelintézetek története. Bp. 1896, Pest ny. VIII, 636 p.

Néhány szó a magyar mezőgazdaságról. = Közgazdasági Szemle 1896. 20. 667-677. p.

A magyar korona országainak hitelintézetei 1894-ben. Szerk. - -. Bp. 1897, Athenaeum ny. 77, 287 p.
/Magyar statisztikai közlemények Ú. f. 16./

Mezőgazdaságunk. = Közgazdasági Szemle 1898. 22. 647-665. p.

A magyar korona országainak vasutjai 1894., 1895. és 1896. évben. Szerk. - -. Bp. 1899, Pesti ny. 63, 178 p.
/Magyar statisztikai közlemények Ú. f. 21./

A magyarság félszázados fejlődése. = Közgazdasági Szemle 1902. 26. 409-449. p.

A Magyarbirodalom vázlatos ismertetése. Bp. 1908, Pesti ny. 55 p.

Szépirodalmi munkái

Dalok. Bp. 1881.

A bosszuló kard. Bp. 1897.

- - költeményei. Bp. 1915.

Ködben. Versek. Bp. 1922.

A végtelen felé. Versek. Bp. 1923.

Hamvadó tüzek. Versek. Bp. 1927.

1. The first part of the report is devoted to a general introduction of the subject.

2. The second part contains a detailed description of the experimental method used.

3. The third part presents the results of the experiments and discusses them.

4. The fourth part is a conclusion of the work.

5. The fifth part contains the references.

6. The sixth part is the appendix.

7. The seventh part is the bibliography.

8. The eighth part is the index.

9. The ninth part is the list of figures.

10. The tenth part is the list of tables.

HAJDÚ LÁSZLÓ

A Hivatal történetében legrövidebb ideig töltötte be az igazgatói posztot. Életéről kevés forrással rendelkezünk.

1859. november 13-án született a Hont vármegyei Felsőbájkán. Nagyszombatban a római katolikus gimnáziumban érettségizett, majd jogakadémiát végzett, 1880-ban pedig jog- és államtudományi államvizsgát tett. 1882-től 1885-ig közjegyzői gyakorlatot folytatott az ipolysági kir. közjegyzőnél. 1885-ben a tanfolyam elvégzése után letette a statisztikai szakvizsgát, és egy évig díjnyokként dolgozott a Hivatalnál. 1886-ban nevezték ki segédfogalmazónak. A hivatali ranglétrán folyamatosan haladt előre, amit csak rövid időre szakított meg, amikor 1900 és 1903 között a Földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi minisztérium kérte át munkára.

1903-ban lett a Kormányjelentést Szerkesztő Vegyesbizottság előadója, egy évvel később az Országos Községi Törzskönyvbizottság, majd 1905-ben a Statisztikai Szakvizsgabizottság tagja. Szakirodalmi publikációi főleg mezőgazdasági és kereskedelmi témájúak, a környező országok statisztikai adatainak elemzésével foglalkoznak.

1912. január 2-án nevezték ki aligazgatónak, két évvel később, 1914. április 3-án pedig, Vargha Gyula távozásakor a Hivatal igazgatójának. A betegeskedő Hajdú azonban ténylegesen nem vezette a Statisztikai Hivatalt: néhány nappal kinevezése után, 1914. április 17-én elhunyt.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Vargha Gyula - Kovács Aladár - - - : Magyarország
1892. VI. népmozgalma. = Közgazdasági Szemle 1894. 18.
68-72. p.

Vargha Gyula - - - : Magyarország szőlőterülete és
szüretje 1892-ben. = Közgazdasági Szemle 1894. 18.
152-156. p.

Magyarország 1893. évi aratása. = Közgazdasági Szem-
le 1894. 18. 313-319. p.

- - - Fenyvessy József: Olaszország 1892. és 1893.
évi áruforgalma. = Közgazdasági Szemle 1894. 18.
605-610. p.

- - - Vargha Gyula: Magyarország szőlészete 1893-
ban. = Közgazdasági Szemle 1894. 18. 728-737. p.

- - - Kovács Aladár: A népesség foglalkozási vi-
szonyai Ausztriában. = Közgazdasági Szemle 1894. 18.
987-996. p.

- - - Vargha Gyula: Románia állattenyésztése. =
Közgazdasági Szemle 1894. 18. 1047-1054. p.

Az Amerikai Egyesült Államok kereskedelmi külforgalma 1790 óta, különös tekintettel az Európával való forgalomra. = Közgazdasági Szemle 1894. 18. 1054-1070. p.

Magyarország külforgalma, különös tekintettel a mezőgazdasági termékek forgalmára. = Közgazdasági Szemle 1894. 18. 1128-1139. p.

Agrárstatisztikánk reformja. = Közgazdasági Szemle 1895. 19. 77-97. p.

Népoktatásunk állapota. = Közgazdasági Szemle 1895. 19. 817-835. p.

Bosznia és Hercegovina népszámlálása és állatösszeírása az 1895. évben. = Közgazdasági Szemle 1896. 20. 723-734. p.

BUDAY LÁSZLÓ

1873. október 27-én született Pécsen. Baranya megyei nemesi családból származott. Apja mérnök volt.

Iskolai tanulmányait a pécsi főgimnáziumban folytatta. A gimnazista Buday László elsősorban az irodalom iránt érdeklődött. 15 éves korától közölt a sajtó tőle verseket, 1894-ben önálló verseskötete, 1895-ben pedig "A reformátor" c. regénye jelent meg. Irodalmi tehetsége, szép és választékos stílusa a későbbi években tudományos munkáiban is feltűnik.

1891-ben érettségizett, majd a budapesti tudományegyetemre iratkozott be. Egyetemi évei alatt különféle újságoknak dolgozott, az Ország-Világ segédszerkesztője volt.

1896-ban lépett a Hivatal kötelékébe. Szorgalmas munkája alapján Vargha Gyula figyelt fel rá. 1897-ben szerezte meg jog- és államtudományi doktorátust, s ugyanekkor tette le a statisztikai szakvizsgát is.

Buday László az első időkben főleg társadalmi statisztikával foglalkozott. Meglehetősen elmaradott területe ez akkor még a hivatalos statisztikának, ám a szociálpolitika szükségességének felismerésével párhuzamosan nő a jelentősége. Buday egyik első statisztikai munkája a betegsegélyző pénztárakra vonatkozó felvétel, amely új információkat nyújtott a balesetekről, a munkás-egészségügy állapotáról stb. Foglalkozott a törvénytelen születések és az öngyilkosságok kérdéseivel, felekezeti statisztikával, s az anyakönyvi reform kapcsán annak kihatásaival is.

1901-ben született meg "A m. kir. központi statisztikai hivatal adatgyűjtéseinek magyarázata" c. munkája, melyben összefoglalta a hivatalos statisztikai adatgyűjtéssel kapcsolatos tudni-

valókat mindazok számára, akik a statisztikai szolgálatban dolgoznak. 1911-ben, szintén az ő szerkesztésében jelent meg a "M. kir. központi statisztikai hivatal munkássága (1871-1911)" c. kötet.

Az 1900-as népszámlálás felvételi munkálataiban és az adatok feldolgozásban is részt vett. Tevékenyen munkálkodott az Országos Községi Törzskönyvbizottságban, melynek megalakulásától kezdve tagja volt. 1904-ben külön kötetben kiadta a Törzskönyvbizottságot létrehozó törvény magyarázatát és kisebb cikkekben is népszerűsítette a témát.

A század elején kezdődtek meg az 1884-es ipartörvény módosításának munkálatai, melyekben Buday is tevékeny részt vállalt. Az ezzel kapcsolatos ankétok anyagát 10 kötetben adták ki, s azok 1906-ban megjelent X. kötetében az ipartestületek és ipartársulatok statisztikáját ő írta.

1907-ben felmerült a belügyi közigazgatás reformja, hiányoztak azonban az ehhez szükséges községi és vármegyei adatok. Buday munkásságának egyik legfontosabb része a községi és vármegyei háztartások statisztikai adatfelvételének, s az adatok elemzésének korszaka. Igyekezett a reform előkészítésén kívül más, általánosabb vizsgálatra is alkalmassá tenni a felvételt. Több, a községi háztartással és közigazgatással kapcsolatos tanulmányt is írt. Az 1910-es népszámlálás megszervezésével megbízott Vízaknai Antal betegsége miatt szinte teljesen az ő irányítása alatt folyt az összeírás előkészítése.

1914-ben, Vargha távozásakor aligazgatóvá nevezték ki, Hajdú betegsége miatt azonban gyakorlatilag már ekkor vállaira nehezedett a Hivatal vezetésének terhe, s 1914. augusztus 1-től hivata-

losan is igazgató lett.

Buday László ekkor 41 éves, szokatlanul fiatalon került ilyen magas posztra. Nagy tervekkel lépett a Hivatal élére, ám a háború megakadályozta azok valóra váltását: a Hivatal személyzetének jelentős része bevonult, mind sűrűbben kénytelenek a rendszeres adatfelvételek helyett rendkívüliekre szorítkozni. E nehézségek ellenére Buday sikerrel igyekezett az intézmény tekintélyét, súlyát megőrizni, miközben tudományos munkásságát sem hanyagolta el. 1915-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották. Székfoglaló előadását Magyarország népességének műveltségéről tartotta.

Ebben az időszakban érdeklődése egyre inkább a demográfia kérdései felé fordult. A háború végének közeledtekor gróf Teleki Pállal együtt (előre látva a tragikus következményeket) hozzákezdett a magyarországi nemzetiségi viszonyokat bemutató térképsorozat elkészítéséhez, valamint egy, Magyarország gazdasági és társadalmi életének egészét összefoglaló statisztikai adatgyűjtemény összeállításához.

A Statisztikai Hivatal számára a háború után nehéz időszak következett: 1918-ban és 1919-ben az adatgyűjtő munka szinte lehetetlenné vált. 1919 második felében azonban már sorra jelennek meg a háború miatt ki nem adott statisztikai munkák, Buday pedig elsősorban a béketárgyalások anyagaival foglalkozik. Sikerült elérnie, hogy a nehéz körülmények ellenére 1920-ban a népszámlálást lebonyolították.

1920-ban a m. kir. József Műegyetem tanácsától meghívást kapott a statisztikai és alkalmazott közgazdaságtani tanszék vezetői posztjára. Tudományos munkássága új lendületet vett, és egy

évvel később már megjelentette élete főművét, a "Megcsonkított Magyarország" c. munkát, a háború utáni időszak egyik legnagyobb könyvsikerét, melyet az MTA Lévay-díjjal jutalmazott. A könyv összefoglalja a trianoni döntéssel Magyarországot ért területi, népességi, gazdasági és kulturális veszteségeket. A mű, amely később angolul és franciául is megjelent, egyike azoknak a kiadványoknak, amelyekkel a Bethlen-korszakban megkísérlik visszaszerzeni a Nyugat rokonszenvét és támogatását, bizonyítani a béke Magyarország számára igazságtalan voltát.

A kiút keresése is foglalkoztatta: ebben az időben született meg "Agrárpolitika" c. munkája, melyben a magyar földbirtokviszonyok sajátosságait elemezte. Tudományos tevékenységének csúcspontját a Magyar Statisztikai Társaság megalapítása jelentette 1922-ben, mely szervezet a tudomány hazai művelőinek összefogását szolgálta. A Társaság francia nyelvű szemléjét, a Revue de la Société Hongroise de Statistique-ot Buday László, a társaság első elnöke szerkesztette. Nemzetközi elismerése sem maradt el: tagja volt a Nemzetközi Statisztikai Intézetnek, a svájci, német statisztikai társaságoknak. 1923-ban jelent meg az egyetemi előadásai alapján készült "A statisztika elmélete és története" c. könyve.

Szerkesztette a Közgazdasági Szemlét, rengeteget dolgozott a Statisztikai Társaság ügyeiben és ekkor jelent meg a "Megcsonkított Magyarország" c. művének a háború utáni évek adataival kiegészített második kiadása, "Magyarország küzdelmes évei" címmel.

Buday László alig 52 évesen, 1925. március 7-én hunyt el.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Felekezeten kívüliek. = Közgazdasági Szemle 1897.
21. 663-681. p.

A reprezentatív számlálásról. = Közgazdasági Szemle
1898. 22. 603-613. p.

Emlékirat a hivatási balesetek statisztikájának
egyöntetű szervezése tárgyában. Bp. 1900, Pesti ny.
39 p.

Az ipartestületekről. = Közgazdasági Szemle 1901.
25. 191-205. p.

A Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal
adatgyűjtéseinek magyarázata. Bp. 1901, Orsz. Központi
Közszégi ny. 288. p.

/Közigazgatási könyvtár 3. évf. 4-5./

Társadalmi kérdések a Statisztikai Intézet budapesti
ülésén. = Huszadik Század 2. 1901. 11. 342-354. p.

Általános jelentés. In: A magyar korona országainak
betegségélyző pénztárai 1898-ban. Bp. 1901, Pesti ny.
3*-99*. p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú.f. 25./

Általános jelentés. In: A magyar korona országainak 1900. évi népszámlálása. 1. rész. A népesség általános leírása községenként. Bp. 1902, Pesti ny. 1* -9*. p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 1./

A község- és egyéb helynevekről szóló 1898. évi IV. t. cz. végrehajtása. Bp. 1903, Pesti ny. 132 p. 5 mell.

Ipartestületi statisztika. In: Az ipartörvény módosítása. 3. rész. Statisztika. Bp. 1906, Athenaeum ny. 30-56, 208-545. p.

Az 1900. évi népszámlálás előkészítése és végrehajtása. In: A magyar szent korona országainak 1900. évi népszámlálása. 10. r. Végeredmények összefoglalása. Bp. 1909, Athenaeum ny. 1*-26*. p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 27./

A Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal vázlatos története. In: A Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal munkássága /1871-1911/. Bp. 1911, Pesti ny. 1*-8* p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 36./

A statisztika nemzetközi művelése. = Közgazdasági Szemle 1912. 36. 6-20. p.

A községi alapokról. = Közgazdasági Szemle 1913. 37.
635-650. p.

Általános jelentés. In: Magyarország községeinek
háztartása az 1908. évben. Bp. 1913, Pesti ny. 1*-
312*. p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 39./

Általános jelentés. In: Magyarország vármegyéinek
háztartása és gyámpénztárai az 1909. évben. Bp. 1914,
Pesti ny. 1*-80*. p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 40./

Népünk műveltsége. = Budapesti Szemle 161. köt.
1915. 459. márc. 372-395. p.

Népünk halandósági viszonyai. Bp. 1917, Athenaeum
ny. 75 p.

/Értekezések a philosophiai és társadalmi tudományok
köréből 2. 1./

Magyarország gazdasági egysége. = Közgazdasági Szem-
le 1919. 43. 35-44. p.

Magyarország háborús népvésztesége. = Közgazdasági
Szemle 1920. 44. 536-551. p.

A megcsönkített Magyarország. Bp. 1921, Pantheon ny.
298 p.

/A Pantheon ismerettára/

Agrárpolitika. Bp. 1922, Fráter ny. IV, 287 p.

A statisztika elmélete és története. Bp. 1922, Fráter ny, IV, 219 p.

Magyarország küzdelmes évei. A megcsönkített Magyarország. 2., újradolg. kiad. Bp. 1923, Franklin ny.
223 p.

Statisztika. In: A magyar tudománypolitika alapvetése. Szerk. Magyary Zoltán. Bp. 1927, Egyetemi ny. 137-139. p.

Szépirodalmi művei

Versek. Eredeti versek és fordítások. Bp. 1894,
Singer és Wolfner ny. 132, 4 p.

A reformátor. Regény. Bp. 1895. Orsz. Irod. Rt.,
144 p.

SZABÓKY ALAJOS

1873. szeptember 15-én született Budapesten. Az érettségi után a budapesti tudományegyetemre iratkozott be, s ott szerzett állam- és jogtudományi diplomát.

1895-ben kezdte tisztviselői pályáját a Statisztikai Hivatalban, miniszteri segédfogalmazóként. 1897-ben tett statisztikai szakvizsgát. Nagy tudásával, hatalmas szorgalmával hamarosan kitűnt kollégái közül, és gyorsan haladt előre a ranglétrán.

Még egész fiatalon közreműködött a külkereskedelmi statisztikát megalapozó 1895. évi XVIII. tc. szerkesztésében. A törvény reformjára 1906-ban, a XXIII. tc.-kel került sor, s az az akkor már vezető állású Szabóknak köszönheti rendszerét.

Ebben az időben a külkereskedelmi statisztikai osztály vezetőjeként ő szerkesztette a Magyarország 1900-1905. évi külkereskedelmi forgalmát bemutató kötetet. Emellett közvetlenül is közreműködött gazdaságpolitikai jellegű munkákban: az 1900-as évek elején Németországgal és Olaszországgal folytatott vámtárgyalásokhoz készített elemző tanulmányaiért a kereskedelemügyi minisztertől dícsérő oklevelet kapott. Az 1913. évi brüsszeli kereskedelmi kongresszuson a nemzetközi áruforgalmi nomenklatúra összeállításánál a magyar javaslat szerkesztője volt.

1917-ben nevezték ki a Hivatal aligazgatójának.

A háborút követő összeomlás folytán a kereskedelmi forgalom szabad lebonyolítása elé számtalan akadály gördült. A különféle valuták értékváltozása, s más zavaró körülmények külföldi árucserénk értékelésében szinte kaotikus helyzetet teremtettek. Szabóky

érdeme, hogy a magyar külkereskedelmi statisztika meg tudott felelni az új követelményeknek. Ennek a munkának része az 1921. évi LII. tc., mely a külkereskedelmi statisztikát szabályozza. Különösen fontos volt ez akkor, amikor mind a kormány, mind a kül- és belföldi gazdasági érdekeltségek külkereskedelmi mérlegünk alakulásáról állandó, naprakész tájékoztatást igényeltek.

A törvény előkészítése már Buday távozása után történik: a Hivatal igazgatói székébe Szabóky Alajos került, és kiemelkedő szerepet játszott a békeszerződésekkel összefüggő munkálatokban. Különösen értékesek gazdasági vonatkozású tanulmányai.

A statisztika átszervezésére vonatkozó terveiről ad képet a Hivatal 1923. évi munkatervéről készített jelentése, melyben a megváltozott gazdasági körülmények sokirányú statisztikai feltárására helyezte a hangsúlyt.

Szabóky Alajos indította meg a Hivatal tudományos folyóiratát, a "Statisztikai Szemlét". Gondoskodott arról, hogy a Szemle minél szélesebb körben terjedjen. Itt jelentek meg külkereskedelmi témájú tanulmányai, adatközlései az 1920-as évek első felében.

Tagja volt a Magyar Statisztikai Társaságnak, melynek megalapításában és munkájában tevékenyen közreműködött. A Nemzetközi Statisztikai Intézet 1925-ben választotta tagjai közé.

1924-ben, pénzügyi, gazdaságpolitikai munkásságának elismeréseként pénzügyminisztériumi államtitkárrá nevezték ki. A sors iróniája, hogy éppen ő volt kénytelen a pénzügyminisztériumban betöltött jogköre folytán, a takarékosági kényszer miatt korlátozni annak a statisztikai reform-programnak végrehajtását, amit a Hivatal élén dolgozott ki.

Pénzügyi területen a volt magyar államadósságnak az utódállamok közötti megosztásáról írt tanulmányával keltett nagy feltűnést. A békeszerződés végrehajtásánál több tanulmánnyal támogatta a magyar kormány működését, illetve tájékoztatta a külföldi illetékes köröket.

Magyarország nemzeti vagyonának és nemzeti jövedelmének számításával foglalkozó munkái a gazdaságstatisztika új irányzatát képviselték. Nagy érdemeket szerzett az ország pénzügyi szanálásával kapcsolatos munkálatokban is.

1926-ban a váci kerület országgyűlési képviselőjévé választották. Munkája elismeréseként több magas kitüntetéssel is jutalmazták.

A túlfeszített munka következtében, rövid betegség után Szabóky Alajos váratlanul, 1931-ben hunyt el, 58 éves korában.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Javaslat a volt Magyarbirodalom államadósságának mi-
kénti megosztására nézve az utódállamok szerint a Tria-
noni békeszerződés 186. paragrafusa alapján. Bp. 1922,
Állami ny. 50 p.

Comment se constituera notre bilan de commerce exté-
rieur dans l'année Bp. 1922, Pesti ny. 9 p.

Előszó. A Magyar Statisztikai Szemle első számá-
hoz. = Magyar Statisztikai Szemle 1923. 1-2. 1-2. p.

A háború előtti magyar államadósságok. = Magyar Sta-
tisztikai Szemle 1923. 1-2. 44-54. p.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1922-ben. =
Magyar Statisztikai Szemle 1923. 3-4. 100-115. p.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1923 első fe-
lében. = Magyar Statisztikai Szemle 1923. 7-8. 255-
264. p.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1923. év első
kilenc hónapjának eredményei gazdasági ágak és rendel-
tetés szerint. = Statisztikai Szemle 1923. 9-12. 342-
346. p.

La commerce extérieur de la Hongrie. = Revue de la Société Hongroise de Statistique 1923. 49-66. p.

Magyarország 1923. évi külkereskedelmi mérlege. = Magyar Statisztikai Szemle 1924. 2. 43-87. p.

Principaux résultats du mouvement du commerce extérieur de la Hongrie en 1923. = Revue de la Société Hongroise de Statistique 1924. 70-82. p.

Az 1924/25-1928/29-es költségvetési évek beruházásairól. Bp. 1929, Pesti ny. 32 p.

THE HISTORY OF THE

... of the ...

... of the ...

... of the ...

... of the ...

... of the ...

KOVÁCS ALAJOS

1877. január 6-án született a Heves megyei Gyöngyöspüspökiben.

Középiskolai tanulmányait Budán, az Ilona utcai gimnáziumban és az egri ciszterciatáknál végezte, ott is érettségizett.

A budapesti tudományegyetemen állam- és jogtudományi diplomát szerzett 1898-ban, ugyanebben az évben állt a Statisztikai Hivatal szolgálatába, miután egy, a magyarság fejlődéséről írt cikkével felhívta magára a Hivatal vezetőinek figyelmét.

1899-ben tette le a statisztikai szakvizsgát, s a hivatalban gyorsan indult meg a felfelé vezető úton. Különösen a demográfia terén tűnt ki nagy tehetségével. Közreműködött az 1900-as, az 1910-es népszámlálások lebonyolításában, az anyag kiadásában, szerkesztésében és elemzésében.

Az 1910-es népszámlálásban már vezető szerepet játszott, a hatodik kötetben közölt végeredményeket ő elemezte. 1906-tól Kovács Alajos szerkesztette és vezette be a népmozgalmi statisztikai adatokat tartalmazó közleményeket. Aránylag fiatalon került a Hivatal népmozgalmi osztályának az élére.

A népességkutatásban sosem elégedett meg a hivatalos statisztikai adatok feldolgozásával, hanem az ország majd minden népesség-szempontról jellegzetes vidékének helyszínen való tanulmányozása is beletartozott kutatómunkájába. Folyamatosan közreműködött a választójogi reformok (Vázsonyi, Wekerle, Klebelsberg) statisztikai előkészítésében, sőt a két utóbbi reformterv nagyrészt az ő javaslatai alapján jött létre.

Az első világháború utáni összeomlást követően részt vállalt a béketárgyalások előkészítésében, szakértőként huzamosabb ideig részt is vett a tárgyalásokon Neuilly-ben.

Az 1920-as népszámlálást Kovács Alajos irányításával folytatták le. Ugyanebben az évben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Székfoglaló előadását "Népünk nyelvismerete" címmel tartotta. Tudományos munkái a vándorlás kérdéseivel, a természetes szaporodással, a nemzetiségekkel foglalkoztak. Külön dolgozta fel egyes magyar városok demográfiai viszonyait, és többször visszatért az egyke problémakörére.

1923-ban a Népszövetség egészségügyi osztályának tanfolyámára Genfbe küldték. 1924-ben a Hivatal aligazgatójának nevezték ki, majd Szabóky Alajos távozása után helyettes államtitkári ranggal a Hivatal igazgatója lett.

1926-ban a Ferenc József Tudományegyetem tiszteletbeli doktorává avatta. 1929-ben a hivatali vezető státusának megváltoztatásával a Hivatal elnökévé nevezték ki. A Statisztikai Hivatal vezetője ettől fogva viseli az elnöki címet. Ez a rendelkezés a statisztikai szolgálatot újraszabályozó 1929. évi XIX. tc. része.

1926-ban választották a Nemzetközi Statisztikai Intézet rendes tagjává. 1936-ig állt a Hivatal élén. Nyugdíjazásakor, munkásságának elismeréseként, államtitkári címet kapott.

Tudományos és politikai tevékenységét nyugdíjba vonulása után is folytatta. Több statisztikai tanulmányt készített közvetlenül a kormány számára. Az 1938-as bécsi döntésnél és egyéb kérdésekben az Imrédy-kormány statisztikai szakértője volt.

1945-ben népellenesség vádjával bíróság elé állították és 1947-ben háború előtti politikai tevékenységéért két évre ítélték. Élete utolsó éveit teljes visszavonultságban töltötte.

1963. április 14-én hunyt el.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

A magyar szent korona országainak 1900., 1901. és 1902. évi népmozgalma. (Szerk. - -.) Bp. 1905, Pesti ny. VIII, 106, 675 p., 5 térk.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 7./

A magyar szent korona országainak 1903., 1904. és 1905. évi népmozgalma. (Szerk. - -.) Bp. 1907, Athenaeum ny. VII, 67, 750 p.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 22./

A kivándorlás statisztikai oka. = Közgazdasági Szemle 1909. 33. 445-454. p.

A belső vándorlások Magyarországon. = Közgazdasági Szemle 1910. 34. 301-318. p.

A magyar szent korona országainak 1906., 1907. és 1908. évi népmozgalma. (Szerk. - -.) Bp. 1910, Pesti ny. VIII, 85, 775 l., 3 térk.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 32./

Az egyke elterjedése. = Magyar Társadalomtudományi Szemle 1913. 419-434. p.

A magyarországi munkások morbiditása és mortalitása.
Bp. 1914, Pesti ny. 32 p.

/A Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesü-
tének kiadványa 27./

A magyar szent korona országainak 1909., 1910.,
1911. és 1912. évi népmozgalma. (Szerk. - -.) Bp.
1916, Pesti ny. IX, 179, 947 p., 6 térk.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 50./

A magyar szent korona országainak 1910. évi népszám-
lálása. 6. rész. Végeredmények összefoglalása. (Szerk.
- -.) Bp. 1920, Athenaeum ny. VIII, 233, 337 l., 16
térk.

/Magyar statisztikai közlemények Ú. s. 64./

A zsidóság térfoglalása Magyarországon. Bp. 1922,
Szerzői kiad. 77 p.

Az egyke és a népszaporodás. = Magyar Statisztikai
Szemle 1923. 3-4. 65-79. p.

A magyar nyelvismeret és az írni-olvasni tudás fej-
lődése 1910 óta. = Magyar Statisztikai Szemle 1923.
7-8. 219-227. p.

A népesség fejlődése Magyarországon az utolsó fél-század alatt. = Magyar Statisztikai Szemle 1925. 1-4. 1-16. p.

Értelmiségünk nemzeti jellegének biztosítása. Bp. 1926, Stephaneum ny. 13 p.

A házasságok termékenységeinek statisztikája Magyarországon. In: Emlékkönyv Kenéz Béla negyedszázados professzori munkásságának évfordulójára. Szerk.: Laky Dezső. Bp. 1932, Műegyetemi ny. 276 p.

Külföldi honosok és külföldi születésűek Magyarországon. = Magyar Statisztikai Szemle 1933. 3. 139-155. p.

Győr város lakossága. = Magyar Statisztikai Szemle 1934. 5. 343-366. p.

A magyarság nyelvtudása. = Magyar Statisztikai Szemle 1934. 10. 823-840. p.

A belső vándorlások nemzetközi statisztikája. = Magyar Statisztikai Szemle 1935. 8. 665-676. p.

A németek helyzete a Csonka-Magyarországon a statisztika megvilágításában. Bp. 1936, Hornyánszky ny. 60 p.

A tótok helyzete Csonka-Magyarországon a statisztika megvilágításában. Bp. 1936, Hornyánszky ny. 46 p.

A csonkamagyarországi zsidóság a statisztika tükrében. Bp. 1938, Nemzeti Liga 80 p.

A magyar-tót nyelvhatár változásai az utolsó két évszázadban. = Századok. Pótfüzet. 1938. 561-575. p. 1 térk.

Kassa népességének fejlődése és összetétele. = Magyar Statisztikai Szemle 1939. 5. 519-542. p. 1 térk.

Komárom város népességének fejlődése és összetétele. = Magyar Statisztikai Szemle 1940. 5. 359-377. p., 1 térk.

Magyarország népe és népszedésének kérdése. Bp. 1941, Stephaneum ny. 96 p.

/A Magyar Statisztikai Társaság kiadványai 16./

KONKOLY THEGE GYULA

1876. december 21-én született a Bars megyei Aranyosmaróton, régi magyar nemesi családból. Nagypja, apja Bars megyei föld-birtokosok, nagybátyja a híres csillagász, Konkoly Thege Miklós. Iskoláit a pozsonyi és körmöcbányai állami főreáliskolákban végezte, utóbbiban érettségizett.

Egyetemi tanulmányait a Műegyetemen kezdte, ott szerzett matematikai ismereteinek később sok hasznát látta statisztikai munkásságában. Később átiratkozott a budapesti tudományegyetemre és 1907-ben államtudományi államvizsgát tett, 1926-ban pedig közgazdasági doktori oklevelet szerzett.

1899-ben tette le a statisztikai szakvizsgát, ekkor már egy éve dolgozott a Hivatalnál; 1898-ban statisztikai gyakornoknak nevezték ki, és fokozatos előrelépés után 1907-ben már főtiszt. Ebben az időben a statisztikai évkönyv szerkesztésében vett részt. 1914 elején a választókerületi beosztással kapcsolatos statisztikai feldolgozásokat végezte, majd a külkereskedelmi forgalmi osztályon dolgozott. Ezekben a munkákban kitűnve került át a fogalmazói karra, ahol néhány év alatt a miniszteri tanácsossá-gig vitte.

1921-től osztályvezetőként a mezőgazdasági statisztikai munkálatok újjászervezője és vezetője. Közben részt vett a választójogi reformok statisztikai megalapozásában is. A hivatalos statisztikai szolgálat vezetésébe 1926-ban kapcsolódott be, mikor aligazgatóvá nevezték ki. 1929-től alelnök.

1927-től az akkor megalapított Magyar Gazdaságkutató Intézet ügyvezető alelnöke lett, ahol több mint egy évtizeden át dolgozott.

Első szakirodalmi munkái a mezőgazdasági termeléssel és az agrártermékek külforgalmával kapcsolatosak. Ő szerkesztette az 1925-ben megjelent "Gazdacímtárat". Tudományos hírnevét az 1922-ben kidolgozott tervezetei alapján végrehajtott mezőgazdasági statisztikai reform és az 1935. évi mezőgazdasági üzemi összeírás alapozták meg.

Hivatali munkája mellett más tisztségeket is ellátott. Az első világháború után a közszolgálati alkalmazottak kormánybiztosaként dolgozott a Belügyminisztériumban. Tagja volt az Országos Közélelmezési Tanácsnak, később az Országos Ipartanács és a védett birtokok felügyeletére alakult miniszterközi bizottság munkájában is részt vett.

1922-től tagja a Magyar Statisztikai Társaságnak, székfoglaló előadását 1925-ben tartotta meg a gabonafélék termésátlagairól. 1924-től tagja a Országos Községi Törzskönyvbizottságnak, a Statisztikai Tanács gazdaságstatisztikai szakosztályának. 1928-ban részt vett a Genfben tartott nemzetközi gazdaságstatisztikai értekezleten, később rendszeresen képviselte Magyarországot a nemzetközi statisztikai és mezőgazdasági konferenciákon. A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet 1936-os és 1937-es római ülészakán sikerült elérnie, hogy az egyes országok mezőgazdasági statisztikai adatgyűjtési rendszerét részben az ő tervei alapján dolgozzák ki. A Nemzetközi Statisztikai Intézet 1937-ben választotta tagjai közé.

Tudományos elismerése itthon sem maradt el. 1930-ban a Tudományegyetem közgazdasági karának magántanára "Agrárstatisztika" tárgykörből, 1935-től a műegyetem mezőgazdasági karán is tanított. 1938-ban választotta az Akadémia levelező tagjai közé. Tag-

ja volt számos tudományos társaságnak, támogatója a szövetkezeti mozgalomnak.

1936-ban nevezték ki a Hivatal elnökének, államtitkári rangban. 1939. április 23-án vonult nyugállományba.

1937-től 1940-ig a Statisztikai Társaság elnöke: ő kezdeményezte a Társaság által a nemzeti jövedelem és adóstatistika problémáinak megvitatására rendezett szakértekezletet. Utolsó éveit a tudományos munkának szentelte.

1942. december 6-án hunyt el.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Magyarország mezőgazdasági termelésének és a termés és jövedelmezőségének csökkenése. = Magyar Statisztikai Szemle 1923. 5-6. 156-162. p.

A gabonafélék termésátlagai. = Magyar Statisztikai Szemle 1924. 11-12. 473-482. p.

Production agricole de la Hongrie depuis le traité de Trianon. = Revue de la Société Hongroise de Statistique 1924. 130-139. p.

Les conditions de la propriété foncière et la réforme agraire en Hongrie. = Revue de la Société Hongroise de Statistique 1925. 139-165. p.

Magyarország földbirtokosai és földbérlői. (Gazdacímtár) Szerk. - -. Bp. 1925, Pesti ny. 53, 628 p.

Magyarország földbirtokviszonyai és a földbirtokreform. Bp. 1925, Hornyánszky ny. 38 p., 5 térk.

Magyarország földművelése jellegzetes gazdasági vidékek szerint. = Magyar Statisztikai Szemle 1925. 1-4. 42-51. p.

A kenyértermények kereskedelmi forgalma és mezőgazdasági készletei. = Magyar Statisztikai Szemle 1926. 4. 194-209. p.

A szántógépek elterjedése Magyarországon. = Magyar Statisztikai Szemle 1926. 7. 429-443. p.

Az 1926. évi országgyűlési képviseléválasztás eredménye. = Magyar Statisztikai Szemle 1927. 1. 1-44. p., 1 térk.

A konjunktúrakutatás külföldi szervezetei. = Közgazdasági Szemle 1927. 51. 324-338. p.

Magyarország mezőgazdasági statisztikájának szervezete. Bp. 1927, Pesti ny. IX, 161 p.

A magyar földbirtokcsok jelzálogilag bekebelezett terheinek összeírása és az összeírás ideiglenes eredményei az 1928. június hó 30-i állapot szerint. = Magyar Statisztikai Szemle 1928. 11. 1158-1167. p.

La statistique agricole en Hongrie. Rome 1928, Impr. de l'Institut International d' Agriculture. 137 p.

/L' organisation de la statistique agricole dans les divers pays 3./

A nemzetközi gazdaságstatisztikai egyezmény és Magyarország gazdaságstatisztikája. = Magyar Statisztikai Szemle 1929. 9. 1000-1008. p., 1014-1048. p.

Magyarország külkereskedelmi forgalma és a mezőgazdasági kivitel jelentősége. = Közgazdasági Szemle 1930. 54. 338-366. p.

A magyar föld jelzálogos terhei az 1931. év végén. = Magyar Statisztikai Szemle 1932. 11. 915-969. p.

A magyar föld jelzálogos terhei az 1932. év végén. = Magyar Statisztikai Szemle 1933. 10. 719-793. p.

L' Institut International de Statistique á Londres. Questions de statistiques économiques. = Journal de la Société Hongroise de Statistique 1934. 390-404. p.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet londoni ülése. Gazdaságstatisztikai kérdések. = Magyar Statisztikai Szemle 1934. 6. 512-527. p.

Kecskemét gyümölcsstermelésének jelentősége. = Magyar Statisztikai Szemle 1935. 5. 445-459. p.

The land and its owners. The management of farms in Hungary. = Journal de la Société Hongroise de Statistique 1935. 212-265. p.

A Nemzetközi Statisztikai Intézet athéni ülészaka
és a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet római közgyűlése,
- - előadása. = Magyar Statisztikai Szemle 1936. 11.
952-966. p.

A Magyar Statisztikai Szemle Szent István száma. =
Magyar Statisztikai Szemle 1938. 4. 325-332. p.

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

DOBROVITS SÁNDOR

1989. március 4-én született Pozsonyban.

A budapesti tudományegyetemen folytatott jogi tanulmányokat. Az államtudományi doktorátus megszerzését követően 1909-től rövid ideig a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője, majd 1912-től a Statisztikai Hivatal munkatársa volt.

Ebben a minőségében főként a hitelügy, áruforgalom, valamint a népmozgalom vizsgálatával összefüggő munkálatokban vett részt. Aktív szerepet vállalt továbbá a választójogi statisztika feldolgozási munkálataiban, valamint a népoktatásról szóló megyei monográfiák összeállításában.

1921 és 1929 között a Hivatal Elnöki Osztályának vezetője; 1923-tól 1930-ig a Magyar Statisztikai Szemle szerkesztője volt.

Munkája elismerését jelzi, hogy 1922-től egy évtizeden át a Magyar Statisztikai Társaság főtitkárának tisztjét töltötte be, valamint 1927-1929 között hasonló a funkciója az Országos Gazdaságpolitikai és Konjunktúrakutató Bizottságban is.

Jelentős szerepet játszott a hivatalos statisztikai szolgálat új szervezetének, ügyrendjének kialakításában, valamint a magyar konjunktúrastatisztika megszervezésében.

Nemzetközi elismerése jeleként - az ISI főtitkára, W.Methorst meghívására - részt vett a Nemzetközi Statisztikai Intézet 1925-i római ülészakán; 1928-ban Genfben pedig a kormány II. delegátusaként a Nemzetek Szövetsége által összehívott, a nemzetközi gazdaságstatisztikai egyezményt előkészítő konferencia munkájában.

1937. június 30-tól 1939. június 29-ig a Központi Statisztikai Hivatal alelnöke, majd ezt követően 1945. augusztus 1-

ig annak elnöki tisztét töltötte be. Ezzel egyidejűleg 1939 és 1941 között az Országos Statisztikai Tanács másodelnöke, valamint - 1943-ban - a Statisztikai Szakvizsgabizottság elnöke volt.

A második világháború eseményei következtében ez az időszak a Hivatal életének egyik legnehezebb korszaka volt. Az ország területének ideiglenes változása a statisztikai feldolgozások, elemzések szempontjából nagy nehézséget okozott, amit a háborús szükségletek által indokolt rendkívüli adatfelvételek tovább nehezítettek.

Elnöki minőségében Dobrovits Sándor jelentékeny szerepet játszott az 1941-es népszámlálás munkálatainak előkészítésében, megszervezésében. Hasonlóan fontos volt a közellátás javítását szolgáló rendkívüli adatgyűjtések, a vetésterületre vonatkozó, valamint cséplési statisztikák megszervezésében végzett munkája. Figyelmet érdemel még a szociális gondok enyhítését célzó társadalomstatisztikai adatfelvételnek, az "ellátatlanok statisztikájának" előkészítése is.

A második világháború befejezését követően tevékenyen részt vállalt a hivatalos statisztikai szolgálat újjászervezésében, a Hivatal új ügyrendjének kidolgozásában.

1945 nyarán az Igazolóbizottság döntése következtében eltávolították a Hivatal éléről. Előbb áthelyezték, majd nyugdíjazták.

Dobrovits Sándor tudományos tevékenysége rendkívül szerteágazó volt. A Hivatal és a Magyar Statisztikai Társaság életét, szervezetét bemutató - többnyire a Magyar Statisztikai Szemle hasábjain megjelenő - publikációin túlmenően figyelmet érdemlő társadalomstatisztikai tevékenységet is folytatott. Ezzel kapcsolat-

ban mindenekelőtt a különféle társadalmi szervezetek, különösképpen az egyesületek jellemzőinek kutatásában betöltött szerepe emelhető ki. Számos vidéki város - Eger, Győr, Kecskemét - egyesületeit ismertető tanulmányán kívül kiemelkedő fontosságú a Budapest egyesületeit tárgyaló monográfiája.

1963. április 15-én halt meg Budapesten.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

A Nemzetközi Statisztikai Intézet római kongresszusa. = Magyar Statisztikai Szemle 1925. 10. 428-432. p., 11-12. 509-515. p.

A hivatalos statisztikai szolgálat szervezete. = Magyar Statisztikai Szemle 1927. 5. 478-483 p., 6. 606-610. p.

A magyar konjunktúrastatisztika megszervezése. = Magyar Statisztikai Szemle 1927. 3. 271-277 p.

A hivatalos statisztikai szolgálat új rendje. = Magyar Statisztikai Szemle 1927. 7. 792-799 p.

La réforme du service statistique en Hongrie. = Journal de la Société Hongroise de Statistique 1929. 222-250. p.

A Magyar királyi Központi Statisztikai Hivatal és az Országos Statisztikai Tanács szervezete. = Magyar Statisztikai Szemle 1930. 12. 1135-1139. p.

Eger város társadalmi egyesületei. = Magyar Statisztikai Szemle. 1933. 5. 351-354. p.

Győr város egyesületei. = Magyar Statisztikai Szemle
1934. 5. 389-394. p.

Magyarország egyesületeinek statisztikája. = Magyar
Statisztikai Szemle 1935. 1. 23-37. p.

Kecskemét egyesületei. = Magyar Statisztikai Szemle
1935. 5. 435-440. p.

Budapest egyesületei. Bp. 1936, Bp. Székesfőv. ny.
166 p.

/Statisztikai közlemények 74. 3. sz./

Társadalmi szervezetek. Magyarország Trianontól
napjainkig. = Magyar Statisztikai Szemle 1938. 4. 414-
418. p.

Szociális igazgatás és a statisztika. Bp. 1939, Ál-
lami ny. 11 p.

Magyar problémák hivatalos statisztikánk történeté-
ben. = Magyar Statisztikai Szemle 1942. 10-12. 711-
719. p.

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

ZENTAY DEZSŐ

1888. április 27-én, Zentán született.

A budapesti tudományegyetemen 1911-ben államtudományi doktortúrást szerzett, majd ezt követően rövid ideig egy ügyvédi irodában dolgozott. 1911-től a Hivatal munkatársa, ahol előbb díjnokként, majd irodai segédtisztként alkalmazták. Szakterülete elsődlegesen a bűnügyi statisztika volt.

Alig egy hónappal a Tanácsköztársaság kikiáltását megelőzően segédfogalmazóvá nevezték ki, s mint ilyet, szolgálattételre a Népjóléti Minisztériumba osztották be.

A Tanácsköztársaság ideje alatt elkötelezte magát a baloldali eszmék mellett, s aktív politikai tevékenységet folytatott. Feladatai közé tartozott többek között a Hivatal tevékenységének politikai felügyelete is. A Tanácsköztársaság bukását követően vizsgálat indult ellene, majd 1920-ban nyugdíjazták.

Ezután előbb magántisztviselőként tevékenykedett, majd 1929-től a Magyar Építőmunkások Országos Szövetségének irodájában dolgozott, de mindig kapcsolatban maradt a statisztikával.

A hivatalos statisztikai szolgálatba csak 1945-ben került vissza. Nevét ekkor módosítja Hoffmanról a szülőhelyére utaló Zentayra.

1945. augusztus 6-ától miniszteri osztályfőnöki rangban a Hivatal elnökévé nevezték ki. Elnökként komoly feladatok várják a hivatalos statisztikai szolgálat háború utáni tevékenységének megindítása, újraszervezése kapcsán. Munkája kiteljesedését azonban megakadályozta 1945. december 2-án bekövetkezett korai halála.

Társadalmi tevékenysége vonatkozásában figyelmet érdemel a Magyar Nagyothallók Országos Egyesületének elnökeként, illetőleg folyóiratuk alapító-szerkesztőjeként való működése.

Tudományos tevékenységét mindenekelőtt a társadalomtudományok, a társadalomstatisztika iránti érdeklődés jellemezte. Ennek bizonyítékeként 1933-ban megindítja a "Beszélő számok" című, nagy sikerű sorozatot, mely a legkülönbözőbb keresztmetszetekben, zsebkönyv formában statisztikai adatközléseket tartalmaz, azokat több esetben nemzetközi adatokkal is összevetve.

A sorozat célkitűzései közül figyelmet érdemelnek a különböző társadalmi rétegek életszínvonalát felmérő statisztikai összefoglalások, mindenekelőtt a szellemi foglalkozásúak munkanélküliségét, valamint a munkásság életszínvonalát tárgyaló kiadványok. Kiemelt érdeklődésre tarthat számot az a hivatalosan bevallott jövedelmek alapján összeállított felmérés is, amely a magyar vagyonok és tulajdonosaik jellegét és megoszlását tárgyalja. E publikációi fontosságát növeli némely esetben a vonatkozó források megsemmisülése.

Nagy jelentősége volt még a Magyarország gazdasági-társadalmi állapotát nemzetközi összevetésben vizsgáló kiadványainak is.

Válogatott bibliográfia

A munkanélküliség alakulása a szellemi pályák körében Budapesten. Bp. 1930, Székesfőv. ny. 255 p.

/Statisztikai közlemények 60. 4. sz./

Magyarország és a nagyvilág. Szerk. - -. Bp. 1933, Franklin, 112 p.

/Beszélő számok 1./

A megcsönkített Magyarország küzdelmes évei. Szerk. - -. Bp. 1934, Franklin ny. 104 p.

/Beszélő számok 2./

Világtörténet. Világpolitika. Világgazdaság. Szerk. - -. Bp. 1935, Franklin ny. 103 p.

/Beszélő számok 3./

Az utolsó félszázad. Bevallott jövedelmek és vagyonok. Szerk. - -. Bp. 1936, Franklin ny. 104 p.

/Beszélő számok 4./

A magántisztviselők túladóztatása. Bp. 1937, Magyarországi Magántisztviselők Szöv. 64 p.

/Magántisztviselő könyvtár 5./

Világképek. A nagybirtokos Magyarország. Szerk. - -. Bp. 1937, Franklin ny. 103 p.

Világképek. A nagybirtokos Magyarország. Szerk. - -.
Bp. 1937, Franklin ny. 103 p.
/Beszélő számok 5./

Vállalatok és igazgatók. A magyar közgazdasági élet
vezetői. Szerk. - -. Bp. 1938, Franklin ny. 119 p.
/Beszélő számok 6./

Ungarn im Spiegel der Statistik. Bp. 1940, Egyetemi
ny. 115 p.
/Mitteilungen über Ungarn./

Világstatisztika. A nemzetiségek. A nyersanyaghábo-
rú. Magyarország szellemi arisztokratái. Szerk. - -.
Bp. 1940, Sárkány ny. 128 p.
/Beszélő számok 8./

A megnagyobbodott Csonka-Magyarország. Jövedelmek és
vagyonok. Szerk. - -. Bp. 1941, Globus ny. 104 p.
/Beszélő számok 9./

A négyszer megnagyobbodott Csonka-Magyarország. Vi-
lágtermelés. A magyar közgazdasági élet vezetői. Szerk.
- -. Bp. 1942, Globus ny. 116 p.
/Beszélő számok 10./

Világtermelés. A megnagyobbodott Magyarország szel-
lemi arisztokratái. Szerk. - -. Bp. 1943, Globus 148 p.
/Beszélő számok 11./

A legnagyobb jövedelmek. Bp. 1943, Globus ny. 128 p.
/Beszélő számok 12./

Világtörténet. A mai Magyarország. Az utolsó nagy-
birtokosok. Szerk. - -. Bp. 1945, Egyetemi ny. 108 p.
/Beszélő számok 13./

ELEKES DEZSÓ

Kézdivásárhelyen, 1889. november 11-én született. Elemi és középiskolai tanulmányait szülőhelyén, majd a későbbiekben Sepsiszentgyörgyön végezte.

1907-1910 között a kolozsvári egyetem joghallgatója volt, ahol 1912-ben jogi doktorátust szerzett.

1910-től az első világháború kitöréséig ügyvédjelöltként, később ügyvédként Brassóban és Kézdivásárhelyen dolgozott. A világháború alatt katonai szolgálatot teljesített.

1918-ben lépett a Hivatal kötelékébe. 1919-ben a rokkantak, árvák és özvegyek összeírási munkálatainak vezetője volt. Rövid ideig az Ipari osztályon, azt követően pedig 1931-ig az Elnöki osztályon dolgozott. Itt többek között szervezési és személyi ügyekkel, a nemzetközi kapcsolatok problémáinak intézésével foglalkozott.

Fontos szerepet játszott a Hivatal kiadványainak szerkesztésében. Nevéhez fűződik például a "Magyar Statisztikai Évkönyv" nemzetközi része első tervezetének elkészítése.

1923-tól a Magyar Statisztikai Szemle szerkesztésében is közreműködött, 1939-től 1945-ig szerkesztője volt. Több éven keresztül a Hivatal térképészeti munkálatait is irányította.

1923-1932 között a sajtószolgálat irányítójaként megszervezte a Hivatal időszaki sajtóstatistikai adatgyűjtését.

1931-1936 között a Hivatal Könyvtárát vezette. Munkája eredményeképp került sor a könyvstatistikai adatfeldolgozás módszertanának kidolgozására, s ő indította meg az erre vonatkozó adatgyűjtés munkálatait is. Ekkor jelenik meg a könyvtár állományát

feltáró nyomtatott katalógus II. Pótfüzete.

Tevékenysége elismeréseként 1936-ban soronkívüli előléptetéssel miniszteri titkárrá nevezték ki. Előbb az általános és szerkesztési ügyek osztályát, majd 1939-től a Hivatal központi osztályát vezette. A hivatali ranglétrán is gyorsan emelkedett: 1941-ben miniszteri osztálytanácsos, 1944-ben pedig miniszteri tanácsos lett.

Részt vett a kölni Nemzetközi Sajtókiállítást előkészítő magyarországi bizottság munkájában. A Magyar Statisztikai Társaság másodtitkára, majd 1926-tól titkára, 1932 és 1943 között főtitkára volt. 1943-tól a Társaság alelnökeként tevékenykedett. Ebben a minőségében tagja volt a Journal de la Société Hongroise de Statistique szerkesztőbizottságának.

1935-től a Pázmány Péter Tudományegyetem jog- és államtudományi karának magántanára, 1942-től pedig rendkívüli tanára volt.

Szakmai tevékenységének elismeréseképpen 1945-ben a Hivatal alelnökévé nevezték ki. Elődje váratlan halálát követően a Hivatal igen nehéz korszakában, 1946 márciusától töltötte be az elnöki tisztséget. Gyakorlatilag az ő feladata volt a hivatalos statisztikai tevékenység újrászervezése, megindítása, s ezzel egyidejűleg a háborús károkkal, jótételekkel kapcsolatos felmérések megszervezése, lebonyolítása is.

A hivatali munkájával szoros összefüggésben végzett tudományos tevékenysége sokrétű volt. Az általa szerkesztett "Mai Magyarország" című kiadvány az ország első, statisztikai adatokra támaszkodó ismertetője volt a második világháborút követően.

Számos cikke, tanulmánya jelent meg a Statisztikai Szemlében, valamint a Journal de la Société Hongroise de Statistique hasábjain.

1948-ban nyugdíjba vonult, oktatói tevékenységével azonban ekkor sem szakított teljesen. Élete utolsó szakaszában családvédelmi, demográfiai kutatásokkal foglalkozott.

1965. április 8-án Budapesten halt meg.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Az időszaki sajtó nemzetközi adatai. = Magyar Statisztikai Szemle 1927. 7. 720-724. p.

A kölni Nemzetközi Sajtókiállítás statisztikai vonatkozásai. = Magyar Statisztikai Szemle 1928. 8. 943-948. p.

A magyar nyomdaipar statisztikája. = Magyar Statisztikai Szemle 1928. 9. 991-1008. p.

Magyarország főbb statisztikai adatainak alakulása a világháború után. = Magyar Statisztikai Szemle 1929. 2. 204-217. p.

A világ nyersanyagai és nyersanyaggyártása. = Magyar Statisztikai Szemle 1929. 10. 1112-1121. p.

La situation de la Hongrie avant et après la guerre dans le système des principales données statistiques. = Journal de la Société Hongroise de la Statistique 1930. 388-416. p.

A könyvtermelés nemzetközi statisztikája = Magyar Statisztikai Szemle 1930. 6. 550-565. p.

A magyar könyvtermelés statisztikája = Magyar Statisztikai Szemle 1930. 7. 629-644. p.

A világgazdaság statisztikai képe. = Magyar Statisztikai Szemle 1930. 12. 1158-1171. p.

La crise économique mondiale, éclairée par la statistique = Journal de la Société Hongroise de la Statistique 1931. 123-147. p.

Magyarország időszaki sajtója 1930-ban. = Magyar Statisztikai Szemle 1931. 6. 578-595. p.

Magyarország időszaki sajtója 1934-ben. = Magyar Statisztikai Szemle 1935. 12. 1100-1117. p.

Magyarország könyvtermelése. = Magyar Statisztikai Szemle 1931. 8. 808-814. p.

A magyar egyetemi hallgatók statisztikája. = Magyar Statisztikai Szemle 1931. 11. 1010-1012. p.

A közép-európai mezőgazdasági együttműködés problémája = Magyar Statisztikai Szemle 1933. 6. 416-436. p.

A dunavölgyi kérdőjel. A dunakörnyéki Közép-Európa gazdasági problémája. Bp. 1934, Stephaneum ny. 308 p.

/A Magyar Statisztikai Társaság kiadványai 9./

La statistique des collection publiques et les collections publiques de la Hongrie. = Journal de la Société Hongroise de la Statistique 1937. 61-79. p.

A Központi Statisztikai Hivatal kiadvány publikáló munkássága. = Magyar Statisztikai Szemle 1937. 7. 665-673. p.

Olaszország és a dunavölgyi államok gazdasági kapcsolatai. = Magyar Statisztikai Szemle 1938. 4. 407-414. p.

Szellemi élet. Magyarország Trianontól napjainkig. = Magyar Statisztikai Szemle 1938. 4. 528-534. p.

Trianon mérlege. = Magyar Statisztikai Szemle 1938. 4. 358-367. p.

Budapest szerepe Magyarország szellemi életében. Bp. 1938, Székesfőv. ny. 241 p.

/Statisztikai Közlemények 85. 1. sz./

La système de la statistique intellectuelle. = Journal de la Société Hongroise de la Statistique 1938. 182-192. p.

A találmányok statisztikája. = Magyar Statisztikai Szemle 1938. 10. 978-993. p.

Probleme der Nationalitäten. Terminologie und der Nationalitäten Statistik. = Journal de la Société Hongroise de la Statistique 1940. 302-318. p.

Hazánk, népünk, szomszédaink. Az ezeréves, a trianoni és a megnagyobbodott Magyarország ismertetője. Bp. 1940, Stephaneum ny. 126 p.

/Magyar Statisztikai Társaság kiadványai 13./

A szellemi kultúra, különösen az időszaki sajtó számbavételének problémái. Magyarország időszaki sajtója 1942-ben. = Magyar Statisztikai Szemle 1943. 4. 160-181. p.

Kisebbségvédelem. 1-7. évf. Nemzetiségi Szemle. Szerk. - -. Bp. 1938-1944.

A Szovjet-Unió nemzetiségi viszonyai. = Magyar Statisztikai Szemle 1945. 1-6. 28-33. p.

A mai Magyarország. A második világháború és a párizsi békeszerződés következményei. Szerk. - -. Bp. 1946, Hungária Lloyd. 314 p.

/Egyetemes könyvtár./

The first of these is the fact that the
 world is not a uniform whole, but a
 collection of diverse and often
 conflicting interests and powers.
 This is the case in all spheres of
 human activity, from the family to
 the nation, from the local community
 to the world as a whole. It is this
 diversity and conflict that makes
 the study of international relations
 so important and so challenging.
 In the past, the study of international
 relations has often been dominated
 by a narrow and self-serving perspective,
 one that has sought to justify the
 actions of the great powers and
 to ignore the interests of the
 smaller states and the people of
 the world. This is a perspective
 that is now being challenged and
 replaced by a more inclusive and
 democratic one. This new perspective
 recognizes that the interests of all
 states and peoples are important
 and that they should be taken into
 account in the study of international
 relations. It is this new perspective
 that is the focus of this book.

PÉTER GYÖRGY

1903. március 30-án Budapesten született. Apja Pikler J. Gyula orvos és szociológus volt, aki 1887-ben a fővárosi Statisztikai Hivatal szolgálatába lépett és annak 1906-tól 1917-ig aligazgatója volt. Maga Péter György is matematikus és közgazda lett, később megszerezte a demográfiai tudományok doktora tudományos fokozatot.

1932 óta részt vett a munkásmozgalomban, 1935-től kezdődően az illegálisan működő Kommunisták Magyarországi Pártjának volt a tagja. 1936-ban letartóztatták és 15 évi fegyházra ítélték. A második világháború végéig, kilenc évig volt börtönben.

1945 után először Szegeden alpolgármester és városi tanácsos, majd Budapesten az Országos Társadalombiztosítási Intézet vezérigazgatója lett. Ezt a funkcióját 1948-ig látta el, amikor a Statisztikai Hivatal elnökévé nevezték ki. Nevéhez fűződik a Hivatal átszervezése, a korábbi statisztikai szemlélet és gyakorlat megváltoztatása.

Hivatali tevékenysége során első nagy feladata az 1949. évi népszámlálás végrehajtása volt. Az 1960. évi népszámlálásnak már előkészítése és végrehajtása is vezetésével történt. E népszámlálás szervezési, végrehajtási és feldolgozási tervei az 1970. és 1980. évi népszámlálási programok kidolgozásához is alapul szolgáltak.

Péter György működésének első éveiben kifejlesztette a központi tervgazdálkodás és tergutastításos irányítási rendszer statisztikai bázisát, az államosított vállalatok gazdasági tevékenységének teljes körű, gyakori és részletes megfigyelését az ipar-

ban és a gazdaság többi termelő ágazatában.

Irányításával került sor a nemzetijövedelem-számítás megszervezésére, majd később egy tágabb koncepciójú népgazdasági mérlegrendszer bevezetésére, amely az anyagi termelés mellett a szolgáltatásokat is felölelte és felépítése folytán alkalmas volt többirányú nemzetközi összehasonlítások elvégzésére is.

Az életszínvonal-számítások továbbfejlesztését jelentette ebben az időszakban a lakosságon belüli jövedelmi különbségek rendszeres bemutatása, valamint a már 1949-ben megindított háztartásstatistika.

Péter György jelentős hangsúlyt helyezett az elemző értékelésekre, amelyek a társadalmi-gazdasági folyamatok problematikus kérdéseit vizsgálták.

Támogatta a részvételt a különböző nemzetközi statisztikai tudományos intézményekben és munkálatokban, így a lakosság fogyasztásának országok közötti összehasonlításában.

1950-ben tanszékvezető egyetemi tanárrá nevezték ki a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemre. Hivatali elnöksége alatt az egyetemi oktatás mellett több statisztikai tanfolyam és később három statisztikai középiskola megszervezésére, valamint két tudományos intézet - a Népeségtudományi Kutató Intézet és a Gazdaságkutató Intézet - létrehozására került sor, továbbá 1958-ban - Európában másodikként - tudományos folyóirat is indult, Demográfia címmel.

Péter György, mint a Statisztikai Hivatal elnöke viszonylag korán felismerte az ötvenes években keletkezett gazdasági problémákat és hamarosan közzétette kritikai gondolatait a Társadalmi Szemlében. A Közgazdasági Szemlében pedig gondolatait összegezve

megfogalmazta, hogy olyan gazdasági rendszerre van szükség, amely a vállalatok önállóságára és felelősségére épít. Később eljutott a tényleges nyereségérdekeltség és a piac szerepének a felismeréséhez is.

Péter György 1969-ben hunyt el tragikus körülmények között.

The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work done during the year. It is followed by a detailed account of the various projects and the results achieved. The report concludes with a summary of the work done and a list of the recommendations for the future.

The work done during the year has been very satisfactory and has resulted in a number of important discoveries. The most important of these are the discovery of the new element, the discovery of the new compound, and the discovery of the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important publications. The most important of these are the paper on the new element, the paper on the new compound, and the paper on the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important patents. The most important of these are the patent on the new element, the patent on the new compound, and the patent on the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important awards. The most important of these are the award for the new element, the award for the new compound, and the award for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important honors. The most important of these are the honor for the new element, the honor for the new compound, and the honor for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important prizes. The most important of these are the prize for the new element, the prize for the new compound, and the prize for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important medals. The most important of these are the medal for the new element, the medal for the new compound, and the medal for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important diplomas. The most important of these are the diploma for the new element, the diploma for the new compound, and the diploma for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important degrees. The most important of these are the degree for the new element, the degree for the new compound, and the degree for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important titles. The most important of these are the title for the new element, the title for the new compound, and the title for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important honors. The most important of these are the honor for the new element, the honor for the new compound, and the honor for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important prizes. The most important of these are the prize for the new element, the prize for the new compound, and the prize for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important medals. The most important of these are the medal for the new element, the medal for the new compound, and the medal for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important diplomas. The most important of these are the diploma for the new element, the diploma for the new compound, and the diploma for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important degrees. The most important of these are the degree for the new element, the degree for the new compound, and the degree for the new reaction.

The work done during the year has also resulted in a number of important titles. The most important of these are the title for the new element, the title for the new compound, and the title for the new reaction.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Decentralizálni kell a statisztikai munkát. = Statisztikai Szemle 1951. 1. 17-23. p.

A statisztikai munka szervezete a Szovjetunióban. = Statisztikai Szemle 1951. 10. 865-876. p.

A statisztika szerepe a szocializmus építésében. /Statisztikánk legidőszerűbb kérdései./ = Magyar-Szovjet Közgazdasági Szemle 1951. 4-5. 351-364. p.

A magyar orvosok és mérnökök kormegoszlása. = Az 1949. évi népszámlálás. Bp. 1952, Statisztikai K. 197 p.

Általános statisztika. - - egyetemi jegyzetei alapján a közgazdasági technikumok számára átdolgozta Rédei Jenő. Bp. 1952, Statisztikai K. 191 p.

Emelni kell a statisztikai munka színvonalát. = Statisztikai Szemle 1952. 10. 830-835. p.

Általános statisztika. Szerk. - -. Bp. 1953, Tankönyvkiadó. 369 p.

- - - Rédei Jenő: A szocialista statisztikáról. Bp. 1954, Szikra ny. 99 p.

A gazdaságosság jelentőségéről és szerepéről a népgazdaság tervszerű irányításában. = Közgazdasági Szemle 1954. 3. 300-324. p.

Az egyszemélyi felelős vezetésről. = Társadalmi Szemle 1954. 8-9. 109-124. p.

Általános statisztika. Egyetemi tankönyv. Bp. 1955, Tankönyvkiadó. 395 p.

A gazdaságosság és jövedelmezőség jelentősége a tervgazdálkodásban. Bp. 1956, KJK. 142 p.

A gazdaságosság és jövedelmezőség jelentősége a tervgazdálkodásban. = Közgazdasági Szemle 1956. 6. 659-711. p., 7-8. 851-869. p.

Új statisztikai módszerek és alkalmazásuk a gazdaságpolitikai szolgálatban. = Statisztikai Szemle 1961. 8-9. 809-815. p.

Az életszínvonal elemzésének és nemzetközi összehasonlításának kérdései. A Budapesten, 1961. június 1-5. között tartott Statisztikai Tudományos Konferencia "B" tagozatának anyaga. Bev.: - -. Bp. 1962, Akadémiai K. 264 p.

Az ágazati kapcsolati mérlegek összeállításának kérdései. Bev.: - -. Bp. 1962, Akadémiai K. 256 p.

- - - Mód Aladárné: A társadalmi-gazdasági rendszer hatása a gazdaságstatisztikai adatok nemzetközi összehasonlíthatóságára. = Statisztikai Szemle 1965. 12. 1179-1197. p.

- - - Mód Aladárné: The influence of different economic and political systems on the international comparability of economic statistics. Beograd 1965, ISI. 37 p.

/International Statistical Institute 35. session. /

A második ötéves terv fő előirányzatainak teljesítése. A fejlődés fő vonásai. A legfontosabb eltérések értékelése a tervtől és a határozatoktól. Bp. 1966, Gépirat. V B 800 161 fol.

Centenárium - számvetés. In: Korszerű statisztikai törekvések Magyarországon. Bp. 1968, Akadémiai K. 25-32. p.

On the planned central control and management of the economy. = Acta Oeconomica 1967. 1-2. 23-35. p.

HUSZÁR ISTVÁN

1927. július 10-én, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Hernádkakon született. Előbb a sárospataki tanítóképző hallgatója volt, majd 1951-ben a budapesti közgazdasági egyetemen szerzett diplomát. 1949-1953 között az egyetem statisztika tanszékén demonstrátorként, majd tanársegédként dolgozott.

1953-tól 1963-ig előbb az MDP Központi Vezetősége, majd később az MSZMP Központi Bizottsága apparátusában a terv-, pénzügyi és kereskedelmi, valamint az államgazdasági osztályon dolgozott.

1963-tól a Hivatal első elnökhelyettesének tisztjét látta el; 1969-től kezdődően pedig államtitkári rangban annak elnöke lett. 1973 és 1980 között miniszterelnök-helyettes, ezen belül 1975-től az Országos Tervhivatal elnöke. 1970-től 1989-ig az MSZMP KB, 1975 és 1980 között pedig a PB tagja volt.

1980-ban az Országos Tervhivatal elnöki tisztségéből felmentették és a Társadalomtudományi Intézet főigazgatójának nevezték ki. 1980 és 1985 között, majd 1988-tól országgyűlési képviselő volt. 1985-től a Párttörténeti Intézet igazgatója.

1988. július 4-től 1989. október 15-ig a Hazafias Népfront főtitkára, illetőleg elnök-főtitkára volt. 1989 végén nyugdíjba vonult.

Tudományos tevékenysége szerteágazó, mindenekelőtt azonban a közgazdaság elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. Nagy figyelmet szentel a tervgazdaság problémáinak, valamint a gazdasági növekedés és gazdasági egyensúly, továbbá az irányítás kérdéseinek.

1969-től 1973 június végéig a Statisztikai Szemle főszerkesztője volt. Publikációi között nagy számban fordulnak elő a politika és a gazdaság összefüggéseit, illetőleg a gazdaság és a társadalmi szféra kapcsolatát, egymásrahatását elemző tanulmányok. Így számos munkája foglalkozik a jövedelmek eloszlásával, az egyes társadalmi rétegek életszínvonalának alakulásával.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Az Építésügyi Minisztérium statisztikai beszámolási rendszerének felülvizsgálata. = Statisztikai Szemle 1952. 10. 797-800. p.

Az életszínvonal tervezésének és mérésének néhány kérdése. = Közgazdasági Szemle 1955. 1. 22-33. p.

Első öt éves tervünk eredményei. = Közgazdasági Szemle 1955. 7-8. 791-804. p.

Bálint József- - -Kahulics László-Keserű Jánosné-Kovács Imre: Az iparvállalatok irányításának és gazdálkodásának időszerű tapasztalatai. = Közgazdasági Szemle 1957. 8-9. 854-868. p.

- - - Kahulics István: A lakosság foglalkoztatásának néhány kérdéséről. = Társadalmi Szemle 1960. 12. 42-56. p.

A munka termelékenysége és az életszínvonal. Bp. 1961, Soks. 41 p.

Hazánk népességi viszonyainak alakulása. = Társadalmi Szemle 1961. 8-9. 34-51.p.

A gazdasági mechanizmus reformja és az információs rendszer. = Közgazdasági Szemle 1966. 7-8. 824-834. p.

Centenárium gondolatok. = Statisztikai Szemle 1967. 8-9. 853-860. p.

Az ipari munkások munka- és életkörülményei. Bp. 1967, KJK. 205 p.

Gazdasági fejlődésünk feltételeiről. = Társadalmi Szemle 1967. 1. 3-13. p.

Az új gazdasági mechanizmus reformja bevezetésének előkészítéséről és az időszerű gazdasági feladatokról. = Közgazdasági Tájékoztató 1967. 8. 10-29. p.

Az új gazdasági mechanizmus előkészítéséről. In: Vállalati döntés a gazdasági ösztönzők új rendszerében. A 6. Országos Közgazdász Vándorgyűlés előadásai és szekciósülései. Bp. 1967, TIT soksz. 542 p.

Az életszínvonal-politikáról. = Gazdaság. 1968. 4. 32-41. p.

Gazdasági irányítás és információ. Bp. 1968, Soksz. 129 p.

Az életszínvonalról. Előadás. Bp. 1969, Soksz. 38 p.

On living standard policy in Hungary. = Acta Oeconomica 1969. 1. 37-49. p.

Hipotézisek a foglalkoztatás és az életszínvonal alakulására Magyarországon 1985-ig. = Gazdaság 1969. 3. 14-40. p.

Az irányítás információs rendszere. In: Népgazdasági tervezés és irányítás. Bp. 1969, KJK. 447-479. p.

Tudományos-műszaki forradalom, társadalmi struktúra és gazdaság. Bp. 1969, Kossuth K. 31 p.

Statisztikai gyakorlat és tudomány. = Statisztikai Szemle 1970. 4. 354-362. p.

Balancing timeliness and accuracy of statistical data. S. A. Goldberg, Cyrill Hodgins, - - etc. = Bulletin of the ISI. Proceeding of the 38th session. Vol. 44. Book 1. 1971. 597-654. p.

A Magyar Népköztársaság statisztikájának fontosabb időszerű problémáiról. = Statisztikai Szemle 1971. 5. 451-468. p.

Az árpolitika társadalmi vonatkozásai. Az 1968-71-es időszak értékelése. Bp. 1972, Sokszt. 51 p.

Számítástechnikai Központi Fejlesztési Program a vezetés szolgálatában. = Ipargazdaság 1972. 5. 3-7. p.

A munkaerő és az életszínvonal távlati tervezésének alapkérdései. /Gadó Ottó, Hoch Róbert, - - etc./ = Közgazdasági Szemle 1972. 4. 404-416. p.

Az adatszolgáltatás gyorsaságának, pontosságának és ráfordításának kérdései. = Statisztikai Szemle 1972. 1. 3-14. p.

Néhány gondolat az input-output módszerről. = Statisztikai Szemle 1972. 2. 115-119. p.

A statisztikai tudomány és a Statisztikai Szemle. = Statisztikai Szemle 1972. 4. 344-358. p.

A nemzetközi összehasonlítások történetéből. = Statisztikai Szemle 1972. 8-9. 932-939. p.

Népeséspolitikánk időszerű kérdéseiről. = Társadalmi Szemle 1973. 8-9. 3-15. p.

Gondolatok a gazdasági döntések előkészítéséről. = Társadalmi Szemle 1974. 2. 18-27. p.

The worker-peasant alliance. = The New Hungarian Quarterly 1974. 56. 8-21. p.

The scientific and technological revolution: socialist appraisal. = The New Hungarian Quarterly 1974. 55. 620. p.

A magyar-szovjet gazdasági, műszaki és tudományos együttműködés negyedszázada. = Magyar Tudomány 1974. 9. 533-559. p

What thirty years tell. = Acta Oeconomica 1975. 1. 1-14. p.

Három évtized néhány tanulságáról. = Közgazdasági Szemle 1975. 6. 681-693. p.

A szocialista gazdasági integráció néhány időszzerű elvi és gyakorlati kérdése. Bp. 1976, Kossuth K. 31 p.

Közgazdaságtudomány és gazdaságpolitika. = Valóság 1977. 3. 1-8. p.

A gazdasági növekedés és az egyensúly dilemmája. = Gazdaság 1978, 1. 5-16. p.

Eredményeink és feladataink az ipari tartalékok feltárásában. = Statisztikai Szemle 1979. 11. 1064-1081 p.

A hátrányos helyzetűek Magyarországon. = Társadalmi Szemle 1981. 6. 89-100 p.

A mezőgazdaság szocialista fejlődésének magyarországi tapasztalatairól. = Gazdálkodás 1982. 11. 1-10 p.

Ifjúság és társadalom. = Társadalomtudományi Közlemények 1982. 4. 567-574. p.

A társadalom szerkezetének átalakulásáról. = Közgazdasági Szemle 1985. 4. 399-407 p.

Gazdasági fejlődés és társadalompolitika. = Társadalmi Szemle 1985. 2. 3-14 p.

Történelmi utunk és a közgondolkodás. In: A szocializmus fejlődésének időszzerű kérdései hazánkban. Országos elméleti tanácskozás. Szeged, 1987. február 19-21. Bp. 1987, Kossuth K. 52-64 p.

BÁLINT JÓZSEF

1930. január 15-én a Szabolcs-Szatmár megyei Kemecsen született.

1946 és 1948 között gyári munkásként a nyírbogdányi olajfinomítóban dolgozott. Innen emelték ki és tagja lett a Dózsa György népi kollégiumnak. Sikeresen felvételizett a Közgazdaságtudományi Egyetemen, majd a Szovjetunióba küldött tanulmányi ösztöndíjasok első csoportjába került.

1948-1952 között Leningrádban tanult, ahol közgazdasági egyetemet végzett. Hazatérését követően 1953-tól előbb az MDP, majd a későbbiekben az MSZMP központi apparátusának munkatársaként tevékenykedett.

1967 és 1973 között a Központi Bizottság Gazdaságpolitikai osztályának vezetője és a Gazdaságpolitikai Bizottság tagja. Ezt követően 1979. évi nyugdíjazásáig államtitkárként a Hivatal elnökének tisztjét töltötte be. 1970 és 1980 között az MSZMP Központi Bizottságának a tagja volt.

Tudományos tevékenysége szakmai, társadalmi megbízatásaival kapcsolatos. Az elsődlegesen módszertani, irányítási problémák felvetésén kívül a gazdaság és politika kapcsolatával, a beruházások szervezésével és kivitelezésével, illetőleg a társadalmi rétegződés által felvetett elméleti és gyakorlati kérdésekkel foglalkozott.

A közgazdaságtudományok kandidátusa.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Javítsuk meg a beruházások tervezését és előkészítését. = Társadalmi Szemle 1955. 10. 42-49. p.

- - - Huszár István - Kahulits László: Az iparvállalatok irányításának és gazdálkodásának időszerű tapasztalatai. = Közgazdasági Szemle 1957. 8-9. 854-868. p.

A beruházások koncentrálódásának időszerű kérdéseire. = Közgazdasági Szemle 1964. 10. 1141-1154. p.

Gazdasági fejlődésünkről és feladatainkról. = Társadalmi Szemle 1965. 1. 1-17. p.

Mai problémák, mai feladatok. = Társadalmi Szemle 1968. 6. 15-23. p.

A gazdasági reform kibontakozásának kérdései. = Közgazdasági Szemle 1969. 7-8. 781-805. p.

Területfejlesztési politika és hosszútávú tervezés. = Társadalmi Szemle 1970. 7. 6-15. p.

Das System der Lenkung der Volkswirtschaft der ungarischen Volksrepublik. Red. - - , Vályi Péter. Bp. 1972, Akadémiai K. 297 p.

Hatékonyság, tervszerűség, stabil ütemek. = Béke és Szocializmus 1973. 6. 12-19. p.

Az új statisztikai törvény és végrehajtásával kapcsolatos feladatok. = Állam és Igazgatás 1974. 5. 385-393. p.

A magyar statisztika fejlődését befolyásoló környezeti tényezők az 1980-as években. = Statisztikai Szemle 1977. 4. 341-348. p.

Lenin a gazdaság és a politika viszonyáról. = Társadalmi Szemle 1977. 6. 39-54. p.

A műszaki fejlődésből származó lehetőségek a statisztikai szervezetek számára. = Statisztikai Szemle 1977. 6. 565-570. p.

A Nagy Október hatása a KGST országok statisztikai együttműködésére. = Statisztikai Szemle 1977. 11. 1074-1088. p.

A területi statisztikai szervezet munkája és feladatai. = Területi Statisztika 1977. 3. 249-257. p.

Társadalmi rétegződés és jövedelmek. Bp. 1978, Kosuth K. 213 p.

Termelékenység és munkaerőhelyzet a számok tükrében.
= Társadalmi Szemle 1978. 4. 23-35. p.

A statisztikai felsőoktatás és a statisztikai gyakorlat összefüggései. = Statisztikai Szemle 1978. 1. 7-14. p.

Az elemzés és mértéke a Központi Statisztikai Hivatal munkájában. = Statisztikai Szemle 1978. 11. 1085-1101. p.

A KGST jelentősége a magyar népgazdaság és statisztikájának fejlődésében. = Statisztikai Szemle 1979. 1. 514. p.

A társadalmi mobilitás elemzésének módszertana és nemzetközi összehasonlítása. = Statisztikai Szemle 1979. 2. 117-129. p.

Társadalmi rétegződés és jövedelmek. 2. bőv. kiad.
Bp. 1983, Kossuth K. 282 p.

Pályarajz Gerő Ernőről. In: Politikuspályák, 1984.
Bp. 1984, Kossuth K. 216-232. p.

NYITRAI FERENCNÉ

1926. június 26-án született Budapesten. Elemi és középiskolai tanulmányait is a fővárosban végezte.

Az érettségit követően 1944-ben a Pázmány Péter Tudományegyetem matematika-fizika szakán tanult tovább, ahol 1949-ben tanári diplomát szerzett. Még ugyanebben az évben - előadóként - a Központi Statisztikai Hivatal kötelékébe lépett, amelynek egy 1950-1957 közötti megszakítástól eltekintve 1989. március 31-i nyugdíjazásáig munkatársa volt.

Nyitrai Ferencné sokoldalú statisztikai tevékenységet folytatott.

1958-1960 között az Iparstatisztikai főosztályon az input-output csoportot vezette, 1961-1963 között a Bánya-, Kohó- és Gépipari osztály, 1964-1977 között pedig az Iparstatisztikai főosztály munkáját irányította. 1978-ban a Hivatal első elnökhelyettesévé, majd 1979-től elnökévé nevezték ki államtitkári rangban.

Szakmai munkája elismeréseként több ízben kitüntették; 1988-ban Állami Díjat kapott.

Tudományos tevékenysége számottevő. 1972-ben a közgazdaságtudományok kandidátusa, 1986-ban pedig a közgazdaságtudományok doktora fokozatot szerezte meg.

Az MTA IX. osztályának tanácskozási jogú tagja, továbbá az MTA Statisztikai Bizottságának elnöke. Nyugdíjazása óta a Minisztertanács Tanácsadó Testületének tagja.

Több nemzetközi társaság, így például az International Statistical Institute rendes, a Royal Statistical Society tisztelet-

beli tagja. 1984-1989 között az Európai Statisztikusok Konferenciájának alelnöke, 1989 óta pedig az International Association for Official Statistics tiszteletbeli elnöke.

Tudományos munkásságában a statisztika, valamint a közgazdaságtan elméleti és módszertani problémái egyaránt jelentős szerepet játszottak. A népgazdaság általános helyzetével, az ágazati kapcsolatok problémáival foglalkozó publikációi mellett figyelmet érdemelnek az általa készített nemzetközi összehasonlítások, a termelés hatékonyságát, illetőleg az egyes társadalmi rétegek életszínvonalának alakulását elemző tanulmányai.

VÁLOGATOTT BIBLIOGRÁFIA

Külkereskedelmi kapcsolataink vizsgálata az ágazati kapcsolatok mérlege alapján. = Statisztikai Szemle 1960. 6. 588-603. p.

Iparstatisztika. Bp. 1962, Kossuth K. 83 p.

A gépipar szerkezetének alakulása 1958-1962. = Statisztikai Szemle 1964. 1. 3-18 p.

Iparunk fejlesztésének összefüggései az ipar importigényességének alakulásával. = Közgazdasági Szemle 1965. 2. 229-238. p.

Az ágazati kapcsolatok mérlegének felhasználása a statisztikában. = Statisztikai Szemle 1965. 10. 997-1009. p.

Az ipari termelés volumenének mérése. = Statisztikai Szemle 1966. 7. 715-727. p.

Összevont ágazati kapcsolati mérlegek. = Statisztikai Szemle 1967. 8. 811-824. p.

Népgazdaságunk importigényessége. = Közgazdasági Szemle 1967. 4. 432-446. p.

Ipari export - ipari beruházások. = Közgazdasági Szemle 1967. 12. 1406-1418. p.

Iparunk az új gazdaságirányítási rendszer indulásakor. = Statisztikai Szemle 1968. 6. 571-590. p.

Ipari export - ipari hatékonyság. = Közgazdasági Szemle 1969. 9. 1089-1098. p.

Az iparstatisztikai módszerek fejlődése és új irányai. = Statisztikai Szemle 1970. 4. 428-442. p.

A magyar ipar fejlődése és távlatai. Bp. 1971, Kossuth K. 149 p.

Az ágazati kapcsolati mérlegek gyakorlati felhasználása. = Statisztikai Szemle 1971. 1. 3-14. p.

Az ágazati kapcsolatok mérlegének szerepe az ipari hatékonyság elemzésében. = Statisztikai Szemle 1972. 4. 430-442. p.

Iparunk helye a világban. Bp. 1973, Kossuth K. 257 p.

Nemzetközi termelékenység-összehasonlítások néhány problémája. = Statisztikai Szemle 1974. 8-9. 715-732. p.

Az ipari hatékonyság alakulása. = Társadalmi Szemle 1974. 1. 33-44. p.

A negyedik ötéves terv megvalósulása az iparban. = Statisztikai Szemle. 1975. 12. 1245-1257. p.

A 49 kiemelt vállalat fejlődése a negyedik ötéves tervidőszakban. = Társadalmi Szemle 1976. 11. 18-30. p.

Ipari struktúrák: változások, hatékonyság. Bp. 1977, 329 p.

Az ipari ágazatok termelékenység növekedésének szóródása. (Összevetés néhány külföldi példával.) = Gazdaság 1977. 4. 69-86. p.

Az osztrák és a magyar ipar színvonalának összehasonlítása. = Statisztikai Szemle 1977. 8-9. 832-845. p.

Hatékonyságelemzés - struktúrahatás. = Statisztikai Szemle 1978. 3. 229-235. p.

A magyar iparstatisztika fejlődése a felszabadulástól napjainkig. = Statisztikai Szemle 1978. 8-9. 883-842 p.

Népgazdaságunk fejlettsége - nemzetközi tükrében.
Bp. 1979, Kossuth K. 173 p.

/Közgazdasági ismeretek./

A központi statisztikai szolgálat feladata és funkciói az 1980-as években. = Statisztikai Szemle 1979. 12. 1173-1184. p.

Népgazdaságunk fejlettsége - nemzetközi tükrében.
Bp. 1979. Kossuth K. 173 p.

Ajánlások a fejlesztési kritériumok információs bázisára az iparvállalatok részére. Bp. 1980, Kossuth K. 364 p.

Fogyasztásunk szerkezete és az árváltozások hatása a fogyasztásra. = Társadalmi Szemle 1980. 3. 32-42. p.

A magyar gazdaság és társadalom a hetvenes években.
Bp. 1981, Kossuth K. 291 p.

A gazdaság és a társadalomstatisztika kapcsolatrendszere és jövőbeni útjai. = Statisztikai Szemle 1981. 4. 341-355. p.

A statisztikai törvény végrehajtásának tapasztalatai. = Statisztikai Szemle 1981. 10. 949-959. p.

A magyar gazdaság nemzetközi összehasonlításban. = Társadalmi Szemle 1981. 12. 3-16. p.

A lakosság jövedelmi rétegződése az elmúlt két évtizedben. = Társadalmi Szemle 1981. 2. 12-23. p.

Az input-output mérlegek szerepe a gazdaság helyzetének és fejlődésének elemzésében. = Közgazdasági Szemle 1982. 2. 151-159. p.

Exportorientált vállalati döntések népgazdasági információs háttere. = Vezetéstudomány 1982. 11. 5-11. p.

A nyugdíjasok életkörülményei. = Társadalmi Szemle 1982. 7. 12-25. p.

A népgazdasági hatékonyság és tartalékai. Bp. 1983, Kossuth K. 296 p.

Ipari struktúra és szerkezetváltás. = Közgazdasági Szemle 1983. 4. 403-420. p.

Gazdaság és társadalom kölcsönhatása. = Társadalmi Szemle 1984. 5. 33-44. p.

A magyar gazdaság 40 éve. Bp. 1985, Kossuth K. 385 p.

Iparunk nemzetközi összehasonlításban. = Társadalmi Szemle 1985. 2. 15-25. p.

Prioritások gazdaságunk fejlesztésében. Bp. 1986, Kossuth K. 270 p.

A szervezeti és a tevékenységi megfigyelés korszerűsítése. = Statisztikai Szemle 1986. 7. 669-680. p.

A központi gazdaságfejlesztési programokról. = Társadalmi Szemle 1986. 8-9. 17-31. p.

A magyar gazdaság és társadalom fejlődése. = Társadalmi Szemle 1986. 12. 21-31. p.

A statisztikai rendszer korszerűsítése a változó gazdaság és társadalom szolgálatában. = Statisztikai Szemle 1987. 11. 1077-1086. p.

A gazdasági reformfolyamat húsz éve. Reformelképzelések megvalósulása, tanulságok. Bp. 1988, MSZMP KB TTI. 98 p.

/Műhelytanulmányok./

Exportstruktúránk a nyolcvanas években. = Társadalmi Szemle 1988. 7. sz. 33-42. p.

The present and future of the Hungarian economy. =
The New Hungarian Quarterly 1988. 110. 17-27. p.

A magyar gazdaság nemzetközi összehasonlításban
1965-1985. Bp. 1989, MSZMP KB TTI. 109 p.

/Műhelytanulmányok./

The first part of the paper discusses the general theory of the firm, focusing on the relationship between the firm's objectives and the market structure.

The second part of the paper discusses the empirical evidence on the relationship between the firm's objectives and the market structure.

References

1. A. J. Auerbach, "The Effect of Corporate Taxation on Corporate Investment: A Review of Theory and Evidence," *Journal of Public Economics*, 1979, 10, 1-49.

2. J. B. Fama, "Market Filter Rules and the Profitability of Technical Analysis," *Journal of Finance*, 1965, 20, 226-241.

3. R. G. Jensen, "The Effect of Corporate Taxation on Corporate Investment: A Review of Theory and Evidence," *Journal of Public Economics*, 1979, 10, 1-49.

4. J. B. Fama, "Market Filter Rules and the Profitability of Technical Analysis," *Journal of Finance*, 1965, 20, 226-241.

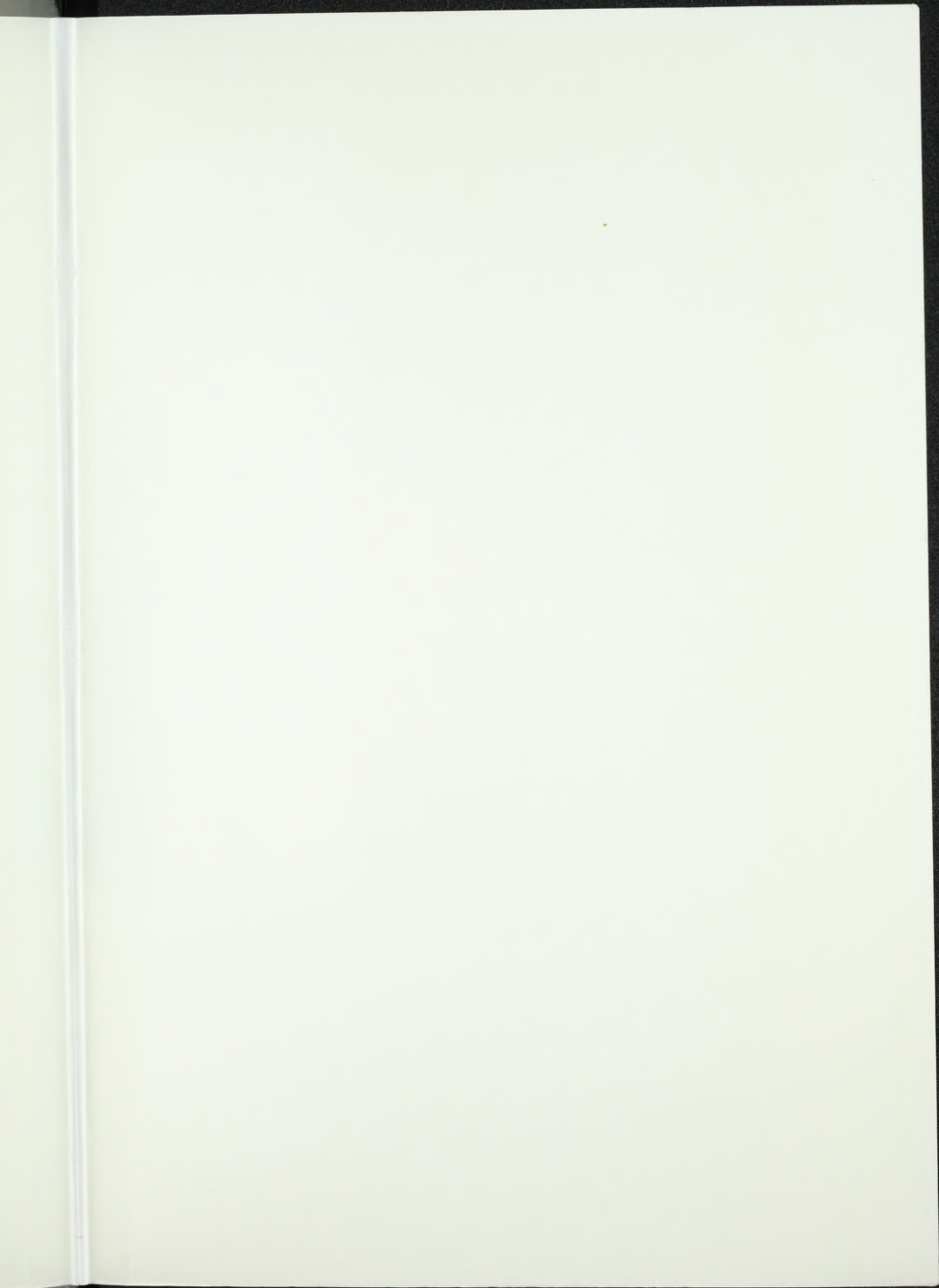
5. R. G. Jensen, "The Effect of Corporate Taxation on Corporate Investment: A Review of Theory and Evidence," *Journal of Public Economics*, 1979, 10, 1-49.

6. J. B. Fama, "Market Filter Rules and the Profitability of Technical Analysis," *Journal of Finance*, 1965, 20, 226-241.

7. R. G. Jensen, "The Effect of Corporate Taxation on Corporate Investment: A Review of Theory and Evidence," *Journal of Public Economics*, 1979, 10, 1-49.

2581-2